

2012 KİLİS İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN
ÇED VE ÇEVRE HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

KİLİS-2013

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÇİZELGELER DİZİNİ	6
GRAFİKLER DİZİNİ	8
HARİTALAR DİZİNİ	9
GİRİŞ	11
A. Hava	14
A.1. Hava Kalitesi	14
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	14
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	16
A.4. Ölçüm İstasyonları	16
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	18
A.6. Gürültü	19
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	19
A.8. Sonuç ve Değerlendirme	19
Kaynaklar	19
B. Su ve Su Kaynakları	20
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	20
B.1.1. Yüzeysel Sular	20
B.1.1.1. Akarsular	20
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	20
B.1.2. Yeraltı Suları	20
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	22
B.1.3. Denizler	22
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	22
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	23
B.3.1. Noktasal kaynaklar	23
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	23
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	23
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	23
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	23
B.3.2.2. Diğer	24
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	24
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	24
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	24
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	25
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	26
B.4.2. Sulama	26
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	26
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	27
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	27
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	27
B.4.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	27
B.5. Çevresel Altyapı	27
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	27
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	30
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	30
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	31

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	31
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	31
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı	31
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	31
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği	32
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	33
Kaynaklar	33
C. Atık	34
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	34
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	36
C.3. Ambalaj Atıkları	36
C.4. Tehlikeli Atıklar	36
C.5. Atık Madeni Yağlar	38
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	38
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	39
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller	39
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	40
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	40
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	41
C.12. Tehlikesiz Atıklar	41
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	43
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	43
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	43
C.13. Tıbbi Atıklar	43
C.14. Maden Atıkları	44
C.15. Sonuç ve Değerlendirme	44
Kaynaklar	44
Ç. Kimyasalların Yönetimi	44
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	44
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	44
Kaynaklar	44
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik	45
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar	45
D.2. Çayır ve Mera	45
D.3. Sulak Alanlar	45
D.4. Flora	45
D.5. Fauna	47
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	50
D.7. Sonuç ve Değerlendirme	50
Kaynaklar	50
E. Arazi Kullanımı	51
E.1. Arazi Kullanım Verileri	51
E.2. Mekânsal Planlama	52
E.2.1. Çevre düzeni planı	52
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	52
Kaynaklar	52
F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	53
F.1. ÇED İşlemleri	53

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	53
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	54
Kaynaklar	54
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları	55
G.1. Çevre Denetimleri	55
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	57
G.3. İdari Yaptırımlar	58
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	59
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	59
Kaynaklar	59
H. Çevre Eğitimleri	59
I. İl Bazında Çevresel Göstergeler	60
1. Genel	60
1.1. Nüfus	60
1.1.1.Nüfus Artış Hızı	60
1.1.2.Kentsel Nüfus	60
1.2. Sanayi	61
1.2.1.Sanayi Bölgeleri	61
1.2.2.Madencilik	62
2. İklim Değişikliği	63
2.1. Sıcaklık	63
2.2. Yağış	63
2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı	64
3. Hava Kalitesi	64
3.1. Hava Kirleticiler	64
4. Su-Atıksu	65
4.1. Su Kullanımı	65
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları	65
4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	66
4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu	66
4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı	67
4.6.	
5. Arazi Kullanımı	67
6. Tarım	68
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı	68
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi	68
6.3. Tarım İlacı Kullanımı	69
6.4. Organik Tarım	69
7. Orman	70
8. Balıkçılık	70
9. Altyapı ve Ulaştırma	71
9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı	71
9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı	71
10. Atık	72
10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı	72
10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması	72
10.3. Tıbbi Atıklar	73
10.4. Atık Yağlar	73
10.5. Ambalaj Atıkları	74
10.6. Ömrünü Tamamlamış Lastikler	75

10.7.	Ömrünü Tamamlamış Araçlar	75
10.8.	Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar	76
10.9.	Maden Atıkları	76
10.10.	Tehlikeli Atıklar	77
11.	Turizm	78
11.1.	Yabancı Turist Sayıları	78
11.2.	Mavi Bayrak Uygulamaları	80

EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu **81**

Açıklamalar

Bölüm I.Hava Kirliliği	81
Bölüm II.Su Kirliliği	84
Bölüm III.Toprak Kirliliği	88
Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları	90

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge A.1	Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu	14
Çizelge A.2	İlimizde (2012) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.3	İlimizde (2012) Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.4	İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	15
Çizelge A.5	İlimizde (2012) Yılı İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	16
Çizelge A.6	İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	16
Çizelge A.7	İlimizde (2012)Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri	18
Çizelge A.8	İlimizde (2012) Yılında Hava Kirletici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları	18
Çizelge A.9	Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri	18
Çizelge B.1	İlimizin Akarsuları	20
Çizelge B.2	İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	20
Çizelge B.3	İlimizin Yeraltısu Potansiyeli	22
Çizelge B.4	İlimizde (2012) Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları	22
Çizelge B.5	İlimizde (2012)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	29
Çizelge B.6	İlimizde (2012) Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler	31
Çizelge B.7	İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	32
Çizelge B.8	İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	33
Çizelge C.1	İlimizde (2012) Yılı İçin Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	35
Çizelge C.2	İlimizde (2012) Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri	35
Çizelge C.3	İlimizde (2012) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi	36
Çizelge C.4	İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları	36

Çizelge C.5	İlimizdeki (2012) Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler	37
Çizelge C.6	İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler	38
Çizelge C.7	İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg)	39
Çizelge C.8	İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg)	39
Çizelge C.9	İlimizde (2012) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler	39
Çizelge C.10	İlimizde (2012) Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler	40
Çizelge C.11	İlimizde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl)	40
Çizelge C.12	İlimizde (2012) Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	41
Çizelge C.13	İlimizdeki (2012) Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri	42
Çizelge C.14	(2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	43
Çizelge C.15	İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı	44
Çizelge E.1	(2012) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	51
Çizelge F.1	İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı	53
Çizelge F.2	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	53
Çizelge G.1	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	55
Çizelge G.2	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	57
Çizelge G.3	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	58

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik A.1	İlimizde Kilis İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	17
Grafik A.2	İlimizde Kilis İstasyonu SO2 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	17
Grafik A.3	İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı	19
Grafik B.1	İlimizde(2007-2012) Yılı Kilis Belediyesi Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı	25
Grafik B.2	İlimizde (2012) Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı	27
Grafik B.3	İlimizde (2002-2012) Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı	28
Grafik C.1	İlimizdeki (2012) Yılı Atık Kompozisyonu	35
Grafik C.2	TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi	36
Grafik C.3	İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama Miktarı (Ton)	38
Grafik C.4	İlimizde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (Ton/Yıl)	40
Grafik E.1	İlimizin (2012) Yılı Arazi Kullanım Durumu	51
Grafik F.1	İlimizde (2012) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	53
Grafik F.2	İlimizde (2012) Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı	54
Grafik F.3	İlimizde (2012) Yılında Verilen Çevre İzni Konuları	54
Grafik G.1	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	55
Grafik G.2	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	56
Grafik G.3	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	56
Grafik G.4	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	57
Grafik G.5	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı	58
Grafik G.6	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı	58

HARİTALAR DİZİNİ

Harita A.1	İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri	16
Harita B.1	Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi	30
Harita C.1	Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi	34

ÖNSÖZ

Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam yani kısaca canlı varlıkları etkileyen dış tesirlerin tümüdür.

Canlıların kendi aralarındaki ve fiziksel ortamlarıyla olan ilişkileri ne yazık ki günümüzde artan nüfus, sanayileşme ve şehirleşmeye bağlı olarak olumsuz yönde etkilenmektedir. Çevre kirliliği ise insanların bütün faaliyetleri sonucu havada, suda ve toprakta meydana gelen olumsuz gelişmelerle doğal dengenin bozulmasıdır.

Çeşitli kaynaklardan çıkan katı, sıvı ve gaz halindeki kirletici maddelerin hava, su ve toprakta yüksek oranda birikmesi ile çevre kirliliği meydana gelmektedir.

Çevre meselelerinin çözümünde temel hareket noktası çevre kirliliğinin tespiti ve bu sorunları tanımlamaktır. Çevresel durumu anlamaya yönelik olarak hazırlanan bu Çevre Durum Raporu çevre ile sektörler arasındaki ilişkiyi yansıtmaya ve genel gidişat hakkında fikir sahibi olunması açısından önemlidir.

Hazırlanan bu rapor Kilis ilindeki çevre sorunları irdelenmekte ve çevre konusundaki değişmelerin takip edilebileceği kaynak niteliği taşımaktadır.

Gelecek kuşaklara daha yaşanabilir bir çevre ve daha yaşanabilir kentler bırakmak için yapılan bu çalışmaların çevre kirliliğinin sebeplerinin algılanmasını sağlaması ve önlenmesine katkı sağlayıcı nitelikte olmasını temenni ediyorum.

Harun TAŞKESEN
Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürü V.

GİRİŞ

İlin nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi veri tabanı 2012 yılı verilerine göre toplamda 124.320 kişi olup, nüfus yoğunluğu 87/km² kişi olarak tespit edilmiştir. İl nüfusunun ilçelere göre dağılımı ise; Elbeyli Merkez; 1.807, Elbeyli köyleri; 4136, Musabeyli Merkez; 999, Musabeyli köyleri;12.874, Polateli Merkez; 1009, Polateli köyleri; 4439 ve Şehir Merkezi; 85.119, merkeze bağlı köyler 13.937 kişidir.

Akdeniz iklimi (tropikal) ile karasal iklimin kesiştiği yerde bulunan Kilis ve yöresinde, söz konusu iklim kuşaklarının özellikleri egemendir. Yazın sıcak ve kurak, kışın soğuk ve yağışlı geçer. Bu yapı; biri sıcak-kuru diğeri serin nemli olmak üzere farklı klimatolojik özellik içerir.

Yüzölçümü 1.521 km² olan Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Hatay-Maraş oluşu ile Fırat Irmağı arasında uzanan Gaziantep Platosu'nun güneybatı kısmında, Türkiye - Suriye sınırı boylarında 36,800833 °K enlemi ve 37,123889 °D boylamı değerleri arasındadır. Şehir bu konumuyla Akdeniz ve Güneydoğu bölgeleri arasındaki geçiş kuşağı üzerinde bulunur. Ortalama yüksekliğinin fazla olmadığı (680 metre) bölgenin değişik kısımları arasında büyük yükselti farkları bulunmamaktadır. Genel durumu bozan küçük istisnalar göz önüne alınmadığında bölge; kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğudan daha yüksek kısımlarla çevrili korunmuş bir güney yamaç özelliği gösterir. 1995 yılında il statüsüne kavuşan Kilis' in sınır hattı, güneyden Türkiye - Suriye sınır, batı ve kuzey batıda Gaziantep-İslahiye, kuzey ve kuzeydoğudan Gaziantep merkez ve doğuda Gaziantep-Oğuzeli ilçeleriyle çevrilidir.

Kilis Organize Sanayi Bölgesi 90 hektarlık alana kurulmuştur. En küçüğü 4.762 m², en büyüğü 42.818 m² alanlarda olmak üzere toplam 37 sanayi parseli mevcuttur. Parseller müteşebbislere 1996 yılından itibaren tahsis edilmeye başlanmıştır. Tahsisi yapılmış olan sanayi parsellerindeki toplam yatırımcı firma sayısı 36 olup, Bu yatırımcılardan 26 tanesi faaldir. Faal durumda olan fabrikalarda istihdam edilen toplam işçi sayısı 781'dir. Bölgede faaliyette olan firmaların sektörlere göre dağılımı ise Gıda Sanayi 9, Dokuma ve Giyim Sanayi (Tekstil) 8, Plastik Sanayi 3, Dekorasyon Sanayi 2, Bahçe Mobilyaları 1, Diğer 3 olmak üzere toplam 26 adettir.

Kilis'te OSB alanı dışında da sanayi tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerde; pekmez, zeytinyağı, bulgur, döğme, biber, tahin-helva, suma (saf alkol), plastik ambalaj çantaları, sabun, yorgan, hazır yemek üretilmekte ayrıca 39 adet zeytinyağı fabrikası bulunmaktadır.

OSB ilave tevsii alanı; Yer Seçim Komisyonu tarafından incelenen 300 hektarlık alanın ilk etapta 100 hektarı yatırım programına alınmış olup, 100 hektarlık alanın Kilis OSB İlave alan olarak kesinlik kazanması için "Gözlemsel Jeolojik Etüt Raporu" hazırlanmış, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına onaylanması için sunulmuştur. Ayrıca kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir. Kamulaştırma işlemleri ile beraber 100 hektarlık alanın İmar planı çalışmalarına da başlanılmıştır.

Kilis İli Polateli İlçesi sınırları içerisinde, Gaziantep İli ile ortaklaşa OSB kurmak amacıyla Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na başvuruda bulunulmuştur. Bölge Polateli İlçesi sınırları içerisinde bulunan Maliye Hazinesine ait arazi üzerinde kurulacaktır. Kilis İli sınırları içerisinde 35.000 dönüm ve Gaziantep İli sınırları içerisinde 11.000 dönüm olmak üzere toplam 46.000 dönüm üzerinde Polateli - Şahinbey Tekstil OSB kurulacaktır. Yeni oluşacak olan bu OSB alanı için talep toplanmış ve toplanmaya devam etmektedir. Şu ana kadar toplam 1.200 adet firmanın 230.000 dönüm talebi alınmıştır. "Polateli Şahinbey Tekstil Organize Sanayi Bölgesi Sanayiciler Derneği" kurulmuştur.

İlde tarımı yapılan tarla ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün buğdaydır. Buğday ekim alanı 328.088 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 31,1'dir. Türkiye buğday ekim alanları (80.094.000 da) içerisindeki payı ise % 0,41'dir. Üretim miktarı ise 88.914 ton olup, Türkiye buğday üretim miktarı içerisindeki payı yine (21.800.000 ton) % 0,41'dir.

İkinci sırada yer alan arpa ekim alanı 100.649 da olup Türkiye arpa ekim alanına oranı (30.033.000 da) % 0,33'tür. Üretim miktarı ise 25.586 ton olup, Türkiye arpa üretim miktarı içerisindeki payı (7.600.000 ton) % 0,34'tür.

Üçüncü sırada yer alan kırmızı mercimek ekim alanı 58.405 da olup Türkiye kırmızı mercimek ekim alanına oranı (2.150.000 da) % 2,72 'dir. Üretim miktarı ise 9.723 ton olup, Türkiye kırmızı mercimek üretim miktarı içerisindeki payı (326.000 ton) % 2,98'dir.

İlde tarımı yapılan sebze ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün biberdir. Biber ekim alanı 13.262 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 1,26'dır. Üretim miktarı ise 11.491 ton olup, Türkiye biber üretim miktarı içerisindeki payı (1.975.269 ton) % 0,58'dir.

Sebze üretimi içerisinde ikinci sırada yer alan domates ekim alanı 3.035 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 0,29'dur. Üretim miktarı ise 3.717 ton olup, Türkiye domates üretim miktarı içerisindeki payı (11.003.433 ton) % 0,03'tür.

Sebze üretimi içerisinde üçüncü sırada yer alan hıyar ekim alanı 3.029 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 0,29'dur. Üretim miktarı ise 4.446 ton olup, Türkiye hıyar üretim miktarı içerisindeki payı (1.749.174 ton) % 0,25'tir.

İlde tarımı yapılan meyve ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün zeytindir. İlde zeytin genellikle yağlık olarak yetiştirilmektedir ve 3 Kg zeytinden yaklaşık 1 Kg zeytinyağı alınabilmektedir. Zeytin ekim alanı 268.157 da olup, bunun 256.090 da'sı yağlık, 12.067 da'sı ise sofralık zeytin olarak yetiştirilmektedir. İl toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisinde zeytinin payı % 25,42'dir. Üretim miktarı ise 46.373 ton olup, Türkiye zeytin üretim miktarı içerisindeki payı (1.750.000 ton) % 2,65'dir.

Meyve üretimi içerisinde ikinci sırada yer alan ürün üzumdür. İlde üzüm genellikle şaraplık olarak yetiştirilmektedir. Üzüm ekim alanı 152.720 da olup, bunun 115.251 da'sı şaraplık, 28.869 da'sı kurutmalık ve ancak 8.600 da'sı ise sofralık olarak yetiştirilmektedir. Üzümün il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 14,48'dir. Üretim miktarı ise 51.796 ton olup, Türkiye üzüm üretim miktarı içerisindeki payı (4.296.351 ton) % 1,20'tür.

Kültür turizmi açısından önemli bir yere sahip olması gereken Kilis İli, Sosyal Tesislerin bulunmaması ve iyi tanıtım yapılmaması gibi nedenler ile hak ettiği yeri bulamamıştır. Yerleşim tarihi kesin olarak bilinmeyen Kilis İli Asur kaynaklarında Ki-Li-Zi, Roma döneminde ise Ciliza Sive Urmagiganti adıyla geçmektedir. Hititlerden bu yana önemli yerleşim merkezlerindedir. Hitit Roma Bizans kalıntıları yanında, Memluk ve Osmanlı yapıları bulunmaktadır. Çevrede yer altı mağaraları ve eski mezarlar vardır. En erken tarihli Türk yapıtları Memluklu dönemindedir. Osmanlı yapıları da plan ve süsleme açısından bu yapıtların etkisinde kalmıştır. Yapıtların yazıtlarıyla günümüze ulaşması, sanat tarihi açısından önemlidir.

Yörede mevcut turizm çeşitleri şunlardır;

1. Kültür ve Tarih Turizmi
2. İnanç Turizmi
3. Av Turizmi
4. Eko Turizm (Doğa yürüyüşü, Tracking- Martavan Bölgesi)

1521 kilometrekarelik Kilis coğrafyasında doğa turizmine yönelik alanlar oldukça sınırlı olup; alt yapısı yapıлып işletmeye açıldığında yöre halkına hizmet verebilecek ‘günübirlik tesis olabilir’, 2006 yılında yaban domuzu avına yönelik ‘ Av Turizmi Proje’ çalışması başlatılmıştır.

Tarihsel ve arkeolojik değerler “Açık Hava Müzesi” , “Ören Yeri” , “Arkeo Park” biçiminde projelendirilebilir düşüncesinden hareketle, 2006 yılında: Oylum Höyük Mozaikli Bazilika ve Açık Hava Müzesi Projelendirilmiştir. Taşınmaz kültür varlıklarının onarımı için “8” tane konuta proje yardımı yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜ YAPILANMASI

Bakanlık taşra teşkilatının yapılanması Bakanlık Makamı’nın 20/07/2011 tarihli ve 1892 sayılı Olur’u ile kabul edilmiş ve beş ayrı tipte taşra teşkilatı kurulmuştur.

Teşkilat tiplerine göre Kilis ili D Tipi İl Teşkilatlanması içerisinde tanımlanmış ve buna bağlı;

- A) İl Müdürlüğü
- B) İl Müdür Yardımcılığı
- C) Şube Müdürlüğü olmak üzere idari olarak sınıflandırılmıştır.

Müdürlükte;

- 1- İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 şube müdürü vekili ile 4 teknik personel,
- 2- Proje ve Yapım İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 şube müdürü vekili ile 11 teknik personel,
- 3- Yapı Denetimi ve Yapı Malzemelerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 şube müdürü vekili ve 6 teknik personel,
- 4- ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 şube müdürü 4 teknik personel,
- 5- Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 şube müdürü vekili ve 4 teknik personel,
- 6- Bilgi Teknolojileri, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 şube müdürü ve 8 personel ile kamu hizmetlerine devam edilmektedir.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem oluşturmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azotoksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀- 10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Çizelge A.2 – İlimizde (2012) Yılında Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (SYDV, Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rus-Afrika	12331,228	6400	12-31	0,9	10	16
SYDV Kömürü	TKİ Ege Linyitleri Soma/Manisa	1851	4200		2,3	30	30

Çizelge A.3– İlimizde (2012) Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rus-Afrika	1073,227	6400	12-31	0,9	10	16

Kilis ilinde 2012 yılı içerisinde doğalgaz kullanımı olmamıştır.

Çizelge A.4 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Fueleoil Miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	20,3	6400	0,9
Sanayi	363,72	6400	0,9

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

Çizelge A.5- İlimizde (2012) Yılı İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (İl Emniyet Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Araç Sayısı				Toplam	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				Toplam
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri		Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	
7663	2019	777	23281	33740	-	-	-	-	7131

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde hava kalitesi kontrolü çalışmaları kapsamında kömür denetimleri gerçekleştirilmekte olup Mevzuata aykırı kömürlerin satışına izin verilmemektedir. İlimizde hava kalitesini bozan emisyon miktarları Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı tarafından ölçülmektedir. İlimizde 1 adet Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı bulunmakta ve harita üzerindeki yeri Harita A.1’de gösterilmiştir.

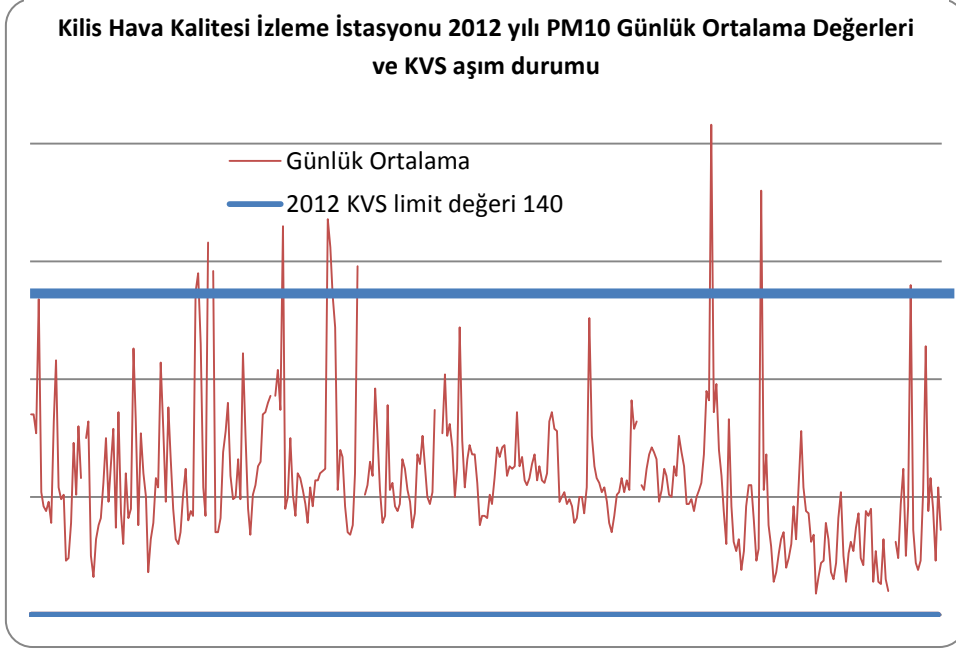
Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

Çizelge A.6- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

İSTASYON	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Kilis	36.71525717398012, 37.12709507620369	X					X

A.4. Ölçüm İstasyonları

Kilis ilinin 2012 yılındaki kirletici parametreler için PM10 günlük ortalama değerleri Grafik A.1’de, SO₂ günlük ortalama değerleri Grafik A.2’de verilmiştir.

Grafik A.1- İlimizde Kilis İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

Grafik A.2- İlimizde Kilis İstasyonu SO2 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

Çizelge A.7- İlimizde (2012)Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

KİLİS	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	6	-	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	9	-	57	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	8	-	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	6	-	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	5	-	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	6	-	65	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	7	-	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	3	-	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	4	-	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	1	-	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	7	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	7	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ORTALAMA	6	-	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

Çizelge A.8 İlimizde (2012) Yılında Hava Kirletici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerini Aşıldığı Gün Sayıları (<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

(KİLİS)	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ORTALAMA	-	-	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

• AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

Çizelge A.9 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri(<http://www.havaizleme.gov.tr>, 2012)

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	350	125	3	-	20
HKDYY	280	150	-	-	-

Partikül Madde 10

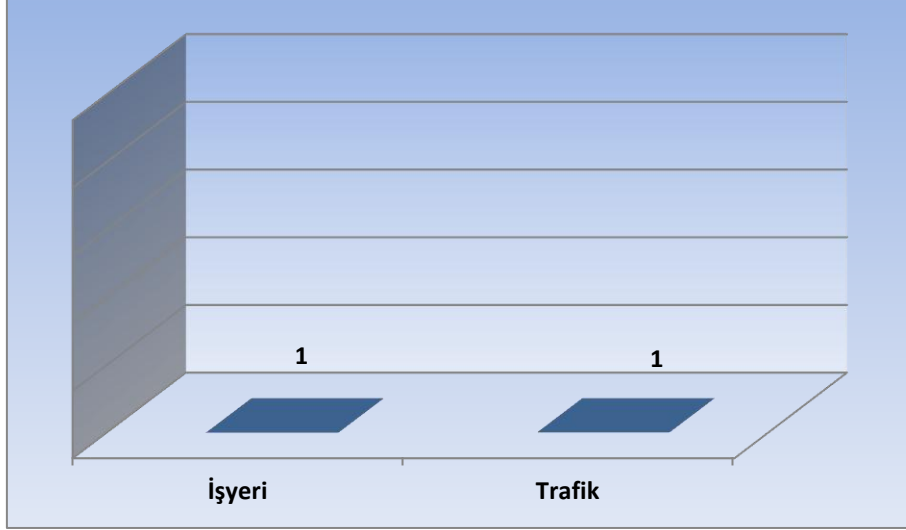
Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	50	35	-	40
HKDYY	140	-	9	78

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlde verilen emisyon ölçüm yetki belgesi 2012 yılı itibariyle 5 adet olup bunlardan bir tanesi mobil istasyondur. 2012 yılında verilen egzoz emisyon ölçüm pulu sayıları 7131 adettir.

A.6. Gürültü

İlde 2012 yılı içerisinde 2 adet gürültü ile ilgili şikayet yapılmış, bunlardan bir tanesi Motorlu Araçların Sesli İkaz Cihazları ve Bunların Takılması ile ilgili konu olduğundan konunun denetiminin İl Emniyet Müdürlüğünde olması nedeniyle şikayet İl Emniyet Müdürlüğüne bildirilmiştir. Diğer şikayet ile ilgili denetim gerçekleştirilmiş ve şikayete esas sorunun ortadan kalktığı görülmüştür.

Grafik A.3– İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı çerçevesinde ildeki diğer resmi kurumlar ile yazışmalar gerçekleşmiş, Belediye tarafından şehir merkezine 10 adet park yapıldığı, düzenli depolama sahasının işletmeye alındığı, düzenli depolama alanında gaz bacası takılması planlandığı, ambalaj atıkları için atık pil toplama kampanyalarının devam ettiği bildirilmiştir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Gelişen teknoloji ile beraber Kilis ilinde de hava kirliliği konusunda sıkıntılar yaşanmakta olup, bu sıkıntıların giderilmesi hususunda çalışmalar yapılmaktadır. İl genelinde doğalgaz kullanımı artışı ile beraber ısınmadan kaynaklanan hava kirliliği konusunda azalma olması beklenmekte, yine hava kirliliğine neden olan egzoz gazı emisyonlarının minimize edilmesi için il genelinde dört sabit bir mobil egzoz gazı emisyon ölçüm istasyonu ile araçların egzoz ölçümlerinin yapılması sağlanmaktadır.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü, <http://www.havaizleme.gov.tr>, SYDV.

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Aşağıda ortalama akımları verilen akarsulardan, akarsu üzerine baraj ve göletler yapılarak, sadece sulama amaçlı faydalanılmaktadır. Akarsuların düşük akımlı olması nedeniyle enerji ihtiyacı için faydalanılamamaktadır.

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları (DSİ 20.Bölge, 2012)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Balık suyu			0,729		Sulama
Sinnep Deresi			0,570		Sulama
Afrin Çayı			4,088		Sulama
Sabun Suyu			1,742		Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Kilis'te bulunan göletlerden sadece Konak Göleti'nden içme suyu sağlamak amacıyla faydalanılmaktadır. Bunun dışında kalanların tamamı sulama amacına hizmet etmektedir. Göletler ayrıca spor amaçlı balıkçılık faaliyetlerine de olanak sağlamaktadır.

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (DSİ 20.Bölge, 2012)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Üçpınar (2007)	Ham.Top.DI.	4,57 hm ³	370 ha	6.000.000 m ³	Sulama
Balıkli (1999)	Ham.Top.DI.	3,94 hm ³	348 ha	4.000.000 m ³	Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Kilis İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından araştırma ve bedelli olarak, 33 ila 250 m derinlikte açılan 24 adet kuyuda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltı suyu işletmesine uygun yer altı suyu potansiyeli bulunamamıştır. Bununla birlikte, açılan kuyuların kuyu verimlerinin 0 – 9 L/s arasında, özgül debilerinin 0.01 – 0.15 (L/s)/m arasında, pH değerlerinin 7 – 8 arasında, EC değerlerinin ise 500 – 700 micromho/cm arasında değiştiği ve genel olarak sulama suyu sınıfının C₂S₁ olduğu tespit edilmiştir.

Kilis Belediye Başkanlığı tarafından 1999 ile 2011 yılları arasında DSİ 20.Bölge Müdürlüğüne müracaat edilerek 24 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltı suyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 3,95 hm³/yıl yeraltı suyu tahsis edilmiştir.

Yıllar	Kuyu Sayısı	Tahsis Miktarı (hm ³ /yıl)
1999	3	1,58
2001	17	2,00
2002	2	0,13
2009	1	0,22
2011	1	0,015
TOPLAM	24	3,95

Elbeyli Belediye Başkanlığı tarafından 1998 ile 2011 yılları arasında DSİ 20.Bölge Müdürlüğüne müracaat edilerek 5 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltı suyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 1,22 hm³/yıl yeraltı suyu tahsis edilmiştir.

Yıllar	Kuyu Sayısı	Tahsis Miktarı (hm ³ /yıl)
1998	2	0,76
1999	2	0,32
2011	1	0,14
TOPLAM	5	1,22

Yavuzlu Belediye Başkanlığı tarafından 2009 ile 2011 yılları arasında DSİ 20.Bölge Müdürlüğüne müracaat edilerek 5 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltı suyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 0,115 hm³/yıl yeraltı suyu tahsis edilmiştir.

Yıllar	Kuyu Sayısı	Tahsis Miktarı (hm ³ /yıl)
2009	2	0,055
2011	3	0,06
TOPLAM	5	0,115

İlde herhangi bir sıcak su kaynağı bulunmamaktadır.

DSİ 20.Bölge Müdürlüğü sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Kilis İlinde de yeraltı suyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Bu nedenle kirlilik sınıfına göre oluşturulmuş yeraltı suyu haritası mevcut değildir.

Çizelge B.3- İlimizin Yeraltısu Potansiyeli(DSİ 20.Bölge, 2012)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Narlıca	---
Akpınar	1,58
Başpınar	1,34

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

DSİ 20.Bölge Müdürlüğü sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Kilis İlinde de yeraltı suyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır.

B.1.3. Denizler

İlin kıyısı bulunduğu deniz bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.4 - İlimizde (2012) Yılı Yüze ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (İl Gıda,Tarım ve Hayvancılık Md, 2012)

Su Kaynağının Cinsi (Yüze/Yer altı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Kaynak	Akpınar		--		--	1		Akpınar Köyü	335442-4066908	11,1
Kuyu	Arpakesmez		--		--	2		Arpakesmez Köyü	337445-4060668	17,9
Kuyu	Hanönü		--		--	5		Eski Halep Yolu Üzeri	328737-4063699	9,1
Yüze	Seve Barajı		--		--	9		Dip Savak Çıkışı	342753-4067162	7,5
Kuyu	Sinnep Deresi		--		--	10		Elbeyli Yolu Üzeri	341456-4063798	20,2
Kaynak	Uğurca-Zeytin bağı Köyü		--		--	12		Uğurtepe Mevki-Musabeyli	320183-4088674	1,9
Yüze	Üçpınar Göleti		--		--	14		Musabeyli	316030-4081504	6
Yüze	Balıklı Göleti		--		--	15		Musabeyli	317510-4086245	7,5
Yüze	Afrin Çayı		--		--	16		Musabeyli	320000-4075501	8,9

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimiz Merkeze bağlı Gaziantep Yolu üzerinde bulunan Kilis Organize Sanayi Bölgesi 90 Ha. Alan üzerinde bulunmakta olup, 36 parsel üzerinde faaliyet göstermektedir.

Organize Sanayi Bölgesi için, Bakanlığımızca Atıksu Arıtma Tesisi Proje Onayı yapılmış olup, 504 m³/gün debi bulunduğu belirtilmektedir. Ancak bugüne kadar OSB nin merkezi atıksu arıtma tesisi inşaa edilmemiştir. Oluşan atıksular, OSB nin doğu yönünde bulunan kuru dereye deşarj edilmekte olup, buradan Kilis merkezin içmesuyunu sağlayan Seve Barajının mansabında kalan kısımdan Suriye sınırına kadar ilerlemektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde merkezi atıksu arıtma tesisi, 2013 yılının Temmuz ayı içinde çalışmaya başlamıştır. Proje değerleri esas alındığında, 15.109,8 m³/gün debi değeri mevcuttur. Deşarj noktası, İl Merkezinin Güneyinde yer alan İnanlı Deresi'dir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Kilis il sınırları içerisindeki tarım arazisinin kullanım durumu :

Tarıma elverişli alan	: 105.500 Ha.
Tarıma elverişsiz alan	: 16.150 Ha.
Orman ve fundalık alan	: 19.161,5Ha.
Çayır mera arazisi alanı	: 11.800 Ha.

Tarıma elverişli 105.500 hektarlık alanın dağılımı:

Tarla tarımı	: 51.240 Ha.
Bağcılık	: 15.725 Ha.
Zeytincilik	: 17.750 Ha.
Sebzecilik	: 12.350 Ha.
Meyvecilik	: 3.550 Ha.
Diğer	: 4.885 Ha

TOPLAM : 105.500 ha.

Sulanabilir alan	: 72 000 Ha.
Sulanan alan	: 12 000 Ha.
Sulanabilecek alan	: 48 645 Ha.
Sulu tarım yapılan alan	: 12 000 Ha.
Kuru tarım yapılan alan	: 93 500 Ha.

İlimizde 2012 yılı içerisinde tarımda kullanılan pestisitler ve kullanılan miktarları aşağıdaki gibidir;

İnsektisit		Fungusit		Herbisit		Akarisit		Rodentisit		Toplam
kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	Kg/lt
217,9	2.304	1.806	897,1	66,4	5.632	-	-	4,5	-	10.927,9

İlimizde 2012 yılına ait tarımsal amaç için kullanılan gübrelerin cinsleri ve miktarları aşağıda görülmektedir;

GÜBRE CİNSİ	MİKTAR (kg)
%21 A.Sülfat	577,65
%26 A.Nitrat	1.153,08
%33 A.Nitrat	1.173,30
%30 A.Nirat	-
%46 ÜRE	392,74
20.20.0 Kompoze	1.902,62
20.20.0+%1 Zn Katkılı Kompoze	212,50
DAP (18-46-0)	230,20
15-15-15 Kompoze	35,00
15-15-15+%1 Zn Katkılı Kompoze	10,00
T.S.P. (0-42-0)	1,35
Kalsiyum Nitrat	-
Torosol	-
S.EKİN 13.25.5+ME	104,05
%20,5 A.SÜLFAT	9,00
GENEL TOPLAM	5.801,49

B.3.2.2. Diğer

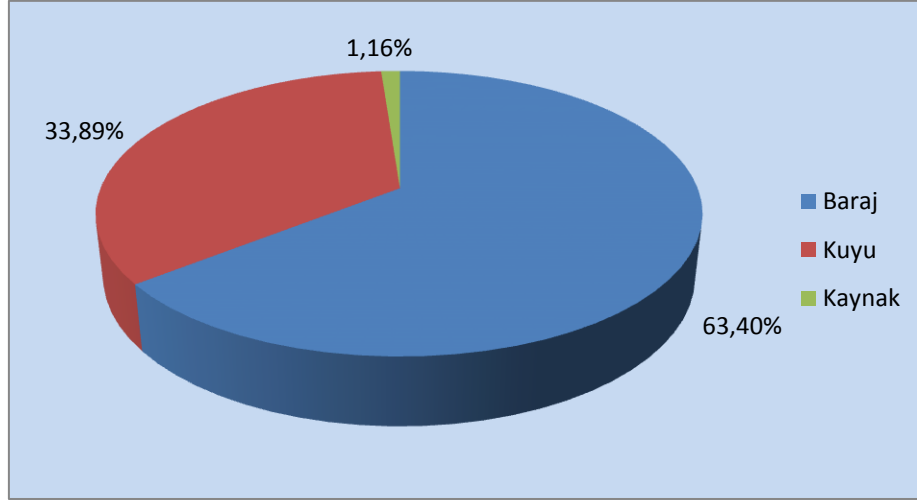
İlde 2012 yılı içerisinde kullanıma açılan düzenli depolama alanı ile daha önce kullanılan vahşi depolama alanı kapatılmıştır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İldeki kentsel su temini için çekilen suyun kaynaklara göre dağılımı 2007-2012 yılları arası aşağıdaki gibidir.

Grafik B.1. İlimizde(2007-2012) Yılı Kilis Belediyesi Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (Kilis Belediyesi, 2012)

İlde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 1 tane olup bu kapsamda hizmet alan nüfus yıllara göre artış göstermektedir.

İl merkezinde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus, 80000 kişidir.

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

En önemlileri Narlıca Köyü çevresindeki Narlıca Kaynakları, Ömeroğlu Köyü çevresindeki Kırkpınar Kaynakları, Yeniyan Köyü'ndeki Keleken Kaynağı, Kilis il merkezi doğusundaki Akpınar Kaynakları ile Yeşiloba ve Belenözü köylerindeki kaynaklardır.

Halk, basit kuyular ve sondajlar vasıtası ile yeraltı suyundan istifadeye çalışır. Bu kuyuların derinlikleri 20-25 m. yi geçmediği için, kuyu verimleri, yağışların yok denecek kadar az, buharlaşmanın ise iyice şiddetlendiği, buna karşılık su ihtiyacının en fazla olduğu Temmuz ve Ağustos aylarında iyice azalır. Yeraltı suyundan diğer bir istifade şeklide *garaf* adı verilen kuyular vasıtası ile olmaktadır. Bunlar, boyutları 5-6 m. derinlikleri 8-10 m. kadar olan kare veya dikdörtgen, hatta bazen dikdörtgen şeklinde olabilen geniş kuyulardır. Bu kuyularda biriken yeraltı suyu, motopomp veya bostan dolapları ile 3-4 saat çekilerek bahçe sulamada kullanılırlar ve dolmaları için yeniden 3-4 saat beklenir.

Sözü edilen basit kuyulardan başka D.S.İ. ve Köy Hizmetleri tarafından da içme suyu temini ve araştırma amacı ile Kilis Ovası'nda 14 civarında su kuyusu açılmış ve bu kuyuların ancak yarısından su elde edilebilmiştir. Derinlikleri 36-227 m. , statik seviyeleri, 3-20 m. arasında değişen bu kuyulardan su bulunanların akımları 0.5-3 lt. kadardır. Balık ve Sinnep Suları arasındaki düzlükler üzerinde ise henüz sondaj kuyusu açılmamış, hatta yeraltı suyu potansiyelinin belirlenmesi amacı ile tam bir etüt dahi yapılmamıştır. Kilis Ovası'nda ise yukarıda sözü edilen, içme suyu teminine yönelik birkaç kuyu dışında sulama amacına yönelik, devlet kuruluşları tarafından yapılmış hiçbir tesis bulunmamaktadır. Sulama suyu bir tarafa içme suyu yetersizliği çeken 25 civarında yerleşme birimi vardır. Bunların yarısını plato üzerindeki köylerde, diğer yarısını ise ova veya alçak düzlüklerdeki köyler oluşturmaktadır. Sahada içme suyu büyük çoğunlukla kaynaklardan sağlanmaktadır. Nitekim içme suyu bulunmayan köylerin % 90 a yakın bir kısmı su ihtiyaçlarını kaynaklardan, % 10 u da basit kuyulardan veya sondaj kuyularından sağlamaktadır. İldeki toplam emniyetli yer altı suyu rezervi 1 hm³/yıl dır.

İl merkezinde Kilis Belediyesine ait 1 adet içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Su sıkıntısı çeken Kilis ilinde halk içme ve kullanma suyu ihtiyacını kendi imkanları ile açtığı kuyulardan temin etmektedir Belediye hizmet bölgesi içerisindeki içme suyu kaynakları.

1. Yenyapan (Bent Harabeleri Kaynağı) : Kilis'in ~ 20 km kuzeydoğusunda bulunan yer altı kaynağının ortalama yıllık debisi 1.419.120 m³tür. Kaynaktan ilimize Ø500mm lik AÇB boruyla su iletilmektedir. Fakat yapılan incelemelerde suyun şehre gelmediği güzergah üzerinde kaybolduğu görülmüştür. Bu nedenle bu kaynak direk Seve Barajına akıtılmaktadır.

2. Narlıca Kaynağı : Kilis'in ~ 8 km kuzeyinde Narlıca Köyü yakınlarında bulunan kaynak Ø500mm lik AÇB boruyla 10500 m.lik iletim hattıyla Karataş Depoya getirilmekte olup, sıvı klor ile dezenfeksiyonu sağlanarak şehre dağıtımı yapılmaktadır. Bu kaynağın yıllık debisi ~1.419.120 m³tür.

3. Seve Barajı : Yüzeysel kaynağımız olan seve barajı maksimum 19.02hm³ kapasiteye sahiptir. Minimum kapasitesi ise 1.04hm³ dür. 2011 yılında bu kaynaktan 4.069.810 m³ su alınıp içme suyu arıtma tesisimizde arıtılarak şehre dağıtım yapılmıştır. Seve barajından su önce barajın karşı yamacında inşa edilen 500m³ lük depoya Ø500mm çelik boru ile ~ 1431 m.ye basılmakta oradan da su cazibeyle Ø700mm CTP boru ile ~ 11374 m lik iletim hattıyla arıtma tesisine gönderilmektedir. Arıtma tesisinde de Konvansiyonel Arıtma yöntemiyle arıtılan su Çengeltepdeki mevcut 2500m³lük gömme depoya Ø350mm PE yüzük boru ile 1607m ye basılırken, Karataşdaki depoya cazibeli olarak 450 mm PE yüzük boru ile 979 m.lik hat ile su verilmektedir. Demir,manganez vb. minareler bakımından zengin bir kaynaktır.

4. Öncüpınar Derin Kuyuları : Öncüpınar Hudut Kapısına yakın bir yerde bulunan kuyularımız Ø250 lik çelik ve AÇB boru ile 10500m lik iletim hattıyla Çengeltepe deposuna getirilmekte ve sıvı klor ile dezenfeksiyonu sağlanarak şehre dağıtımı yapılmaktadır. Bu kaynağın yıllık debisi 63.072 m³tür.

B.4.2. Sulama

İlde tarım yapmaya elverişli alan 105.500 ha olup dağılımı şu şekildedir.

Tarla tarımı	: 51.240 Ha.
Bağcılık	: 15.725 Ha.
Zeytincilik	: 17.750 Ha.
Sebzecilik	: 12.350 Ha.
Meyvecilik	: 3.550 Ha.
Diğer	: 4.885 Ha

TOPLAM : 105.500 ha.

Sulanabilir alan	: 72 000 Ha.
Sulanan alan	: 12 000 Ha.
Sulanabilecek alan	: 48 645 Ha.
Sulu tarım yapılan alan	: 12 000 Ha.
Kuru tarım yapılan alan	: 93 500 Ha.

Sulama yapılan alanlarda ilkel sulama ve damla sulama yöntemleri kullanılmaktadır.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Bu konuda bilgi alınamamıştır.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Bu konuda bilgi alınamamıştır.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

Grafik B.2- İlimizde (2012) Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

İlimizde Organize Sanayi Bölgesinde, işletmeler kuyu suyu kullanmaktadır. Geri dönüşüm suyu kullanılmamaktadır.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santralleri bulunmamaktadır.

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

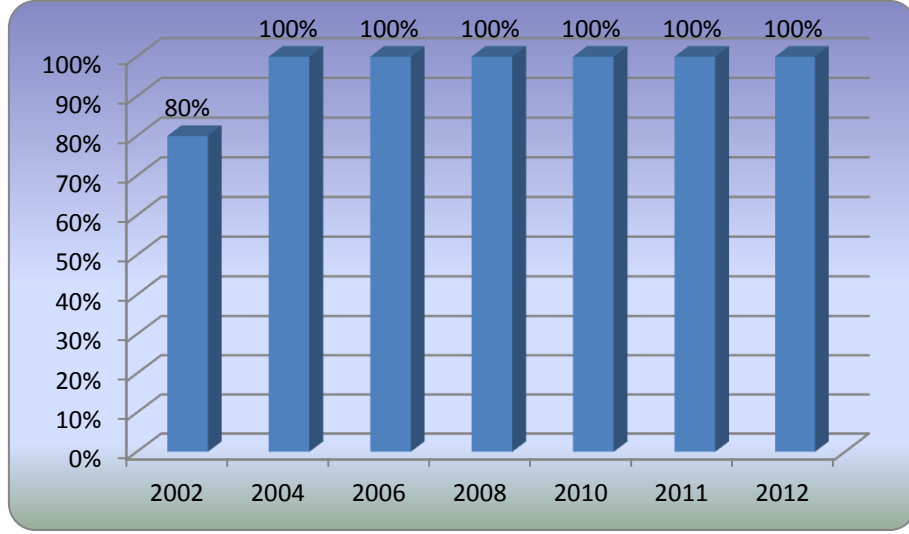
İl genelinde rekreatiyonel amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus 80000 kişidir. İlin nüfusu yıllara göre artış göstermektedir. İlde atık su arıtma tesisi bulunan belediye bulunmamakta olup, Kilis Belediyesinin atık su arıtma tesisi inşaat aşamasında olup yakın zamanda faaliyete girecektir.

İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 1 tanedir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye içindeki oranının %'lik dağılımı aşağıdaki gibidir.

Grafik B.3- İlimizde (2002-2012) Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (Kilis Belediyesi, 2012)

İlde 2012 yılında atık su arıtma tesisi faaliyette bulunmamaktadır.

İl genelinde faal atıksu arıtma tesisi bulunmadığından arıtma çamuru da bulunmamaktadır.

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Kilis ilinde OSB’de çalışmakta olan atıksu arıtma tesisi bulunmamakta olup, OSB atıksu arıtma tesisi proje aşamasındadır.

İlde 2012 yılında OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.

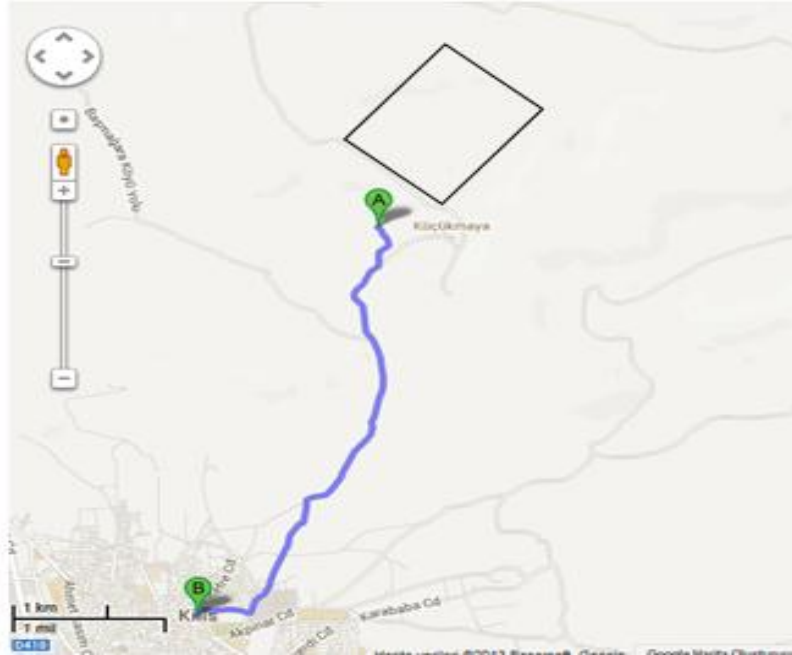
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

İldeki katı atık düzenli depolama tesisi Kilis Çukuroba Köyü mevkiinde bulunmaktadır.

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirletilmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Taban kaplama sistemi en alttan üste doğru şu şekilde oluşturulmuştur.

- ❖ Tesfiye edilmiş doğal zemin
 - ❖ Geosentetik kil örtü
 - ❖ HDPE Geomembran
 - ❖ Koruma tabakası, Geotekstil
 - ❖ Drenaj tabakası
- Haritadaki yerinin gösterimi aşağıdaki gibidir.

Harita B.1 – Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi (Kilis Belediyesi, 2012)

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım metotları henüz proje aşamasındadır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Çizelge B.6- İlimizde (2012) Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?	X		Yılda yaklaşık 2 ay kadar faaliyette bulunan zeytinyağı fabrikalarından kaynaklanan atıksular nedeniyle küçük çapta bir kirlenmenin olduğu tespit edilmiştir.

*** Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri**

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamındaki çalışmalar henüz proje aşamasındadır.

Belediyelere ve sanayiye ait arıtma çamurları bulunmamaktadır.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde, Madencilik faaliyetlerinde dolayı, Doğaya Yeniden Kazandırma Planı hazırlayan tesis sayısı, 9 tanedir.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlimizde 2012 yılı içerisinde tarımda kullanılan pestisitler ve kullanılan miktarları aşağıdaki gibidir;

İnsektisit		Fungusit		Herbisit		Akarisit		Rodentisit		Toplam
kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	Kg/lt
217,9	2.304	1.806	897,1	66,4	5.632	-	-	4,5	-	10.927,9

İlimizde 2012 yılına ait tarımsal amaç için kullanılan gübrelerin cinsleri ve miktarları aşağıda görülmektedir;

GÜBRE CİNSİ	MİKTAR (kg)
%21 A.Sülfat	577,65
%26 A.Nitrat	1.153,08
%33 A.Nitrat	1.173,30
%30 A.Nirat	-
%46 ÜRE	392,74
20.20.0 Kompoze	1.902,62
20.20.0+%1 Zn Katkılı Kompoze	212,50
DAP (18-46-0)	230,20
15-15-15 Kompoze	35,00
15-15-15+%1 Zn Katkılı Kompoze	10,00
T.S.P. (0-42-0)	1,35
Kalsiyum Nitrat	-
Torosol	-
S.EKİN 13.25.5+ME	104,05
%20,5 A.SÜLFAT	9,00
GENEL TOPLAM	5.801,49

Çizelge B.7 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2012)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot		54260
Fosfor		
Potas		
TOPLAM		

Çizelge B.8- İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Md., 2012)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Insektisitler		35,6	54260
Fungisitler		32,06	
Herbisitler		7,85	
Diğerleri		0,019	
TOPLAM		75,58	

İlimizde toprak kirliliğini belirleyecek analiz yapılmamaktadır.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizdeki en önemli çevre kirliliği içme ve kullanma sularında meydana gelen kirliliktir. Altyapı yetersizliği ve içme kullanma su kaynaklarının azlığı nedeni ile sondaj vurulmaktadır. Kanalizasyon atıksularının sonuna arıtma tesisi olmadığından (Arıtma Tesisi 2013 yılında faaliyete geçecektir), oluşan atık sular inanlı deresine verilmekte ve oradan Suriye sınırına geçmektedir. Bu dere içinde ki güzergahta, üstü açık bir şekilde seyreden atıksudan, vatandaşlar kimi zaman motopomp vazifesi ile bahçe sulaması yapmaktadır. İlimizde çeşitli zamanlarda görülen salgın hastalıkların nedeni atıksuların karıştığı içme ve kullanma sularıdır.

Kaynaklar

İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kilis Belediyesi.

C. ATIK

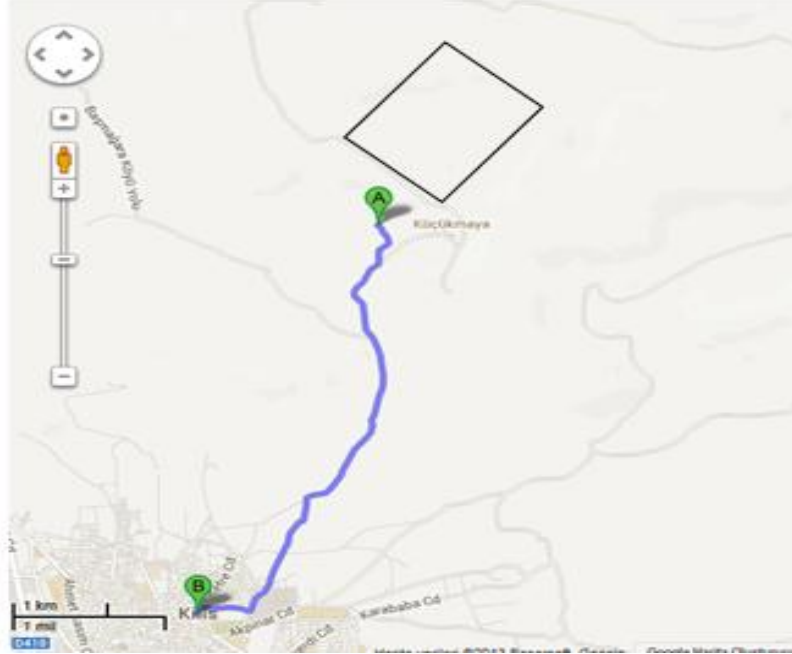
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlde, üretilen belediye atık miktarı ve toplanan atık miktarı 28467 tondur. İldeki katı atık düzenli depolama tesisi yeri Çukuroba Köyü Mevkiindedir.

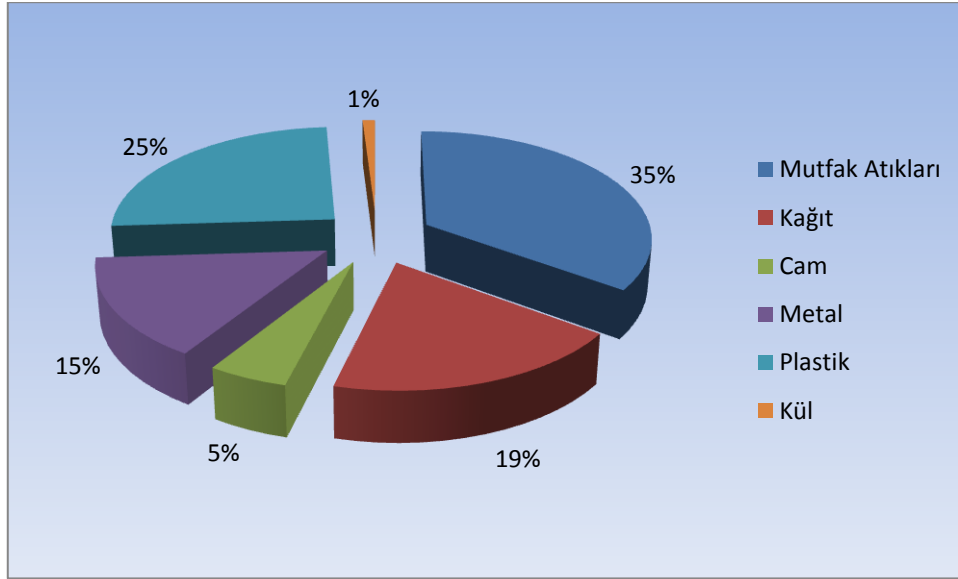
Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirlenmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasızın tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Taban kaplama sistemi en alttan üste doğru şu şekilde oluşturulmuştur.

- ❖ Tesfiye edilmiş doğal zemin
 - ❖ Geosentetik kil örtü
 - ❖ HDPE Geomembran
 - ❖ Koruma tabakası, Geotekstil
 - ❖ Drenaj tabakası
- Haritadaki yerinin gösterimi aşağıdaki gibidir.

Harita C.1 – Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi (Kilis Belediyesi, 2012)

Grafik C.1- İlimizdeki (2012) Yılı Atık Kompozisyonu (Kilis Belediyesi, 2012)

Çizelge C.1 – İlimizde (2012) Yılı İçin Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu (Kilis Belediyesi, 2012)

İl/ilçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Kilis Belediyesi		85000	85000	100	120			1,17	1,41	35	19	5	15	25	1
İl Geneli		85000	85000	100	120			1,17	1,41	35	19	5	15	25	1

Çizelge C.2 – İlimizde (2012) Yılı İl/ilçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Kilis Belediyesi, 2012)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Katı Atık Birliği	X			1	KAB	KAB	KAB		X			

* Ofis işyeri dahil.

Çizelge C.3- İlimizde (2012) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (Kilis Belediyesi, 2012)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Katı Atık Birliği	X			1	X			

*Ofis işyeri dahil.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ilimizde hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları için Kilis Belediyesi tarafından Kilis 7 Aralık Üniversitesi kuzeybatısındaki alan encümen kararı ile inşaat yıkıntı atıkları depolama alanı olarak belirlenmiştir. Belediye tarafından zaman zaman bilgilendirme toplantıları yapılmakta ve hafriyat döküm alanına döküm yapılması sağlanmaktadır.

C.3. Ambalaj Atıkları

Çizelge C.4- İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

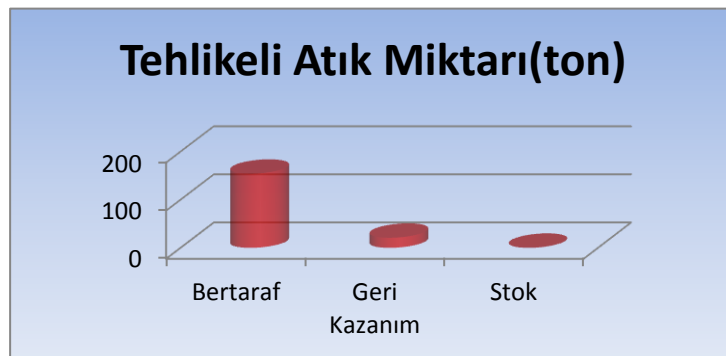
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	1.885.152	79.393	40	31.757		---
Metal		20.314	40	8.125	7688	95
Kompozit		-	40			
Kağıt Karton		440.005	40	176.000		
Cam		21.053	40	8.421	530	6
Toplam						

Ahşap : 3.499 kg piyasaya sürülmüştür. 3 adet ambalaj üreticisi- 29 adet piyasaya süren işletme vardır.

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık bertaraf tesisi mevcut değildir.

Tehlikeli atık üreten 48 adet tesis sistemde kayıtlı olup, bunların tehlikeli atık dağılımı; 2012 yılı itibari ile, Bertaraf:153.357 kg, Geri Kazanım:20.595 kg Stok: 155 kg dır.

Grafik C.2- TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi(Çevre ve Şehircilik İl Md.,2012)

Çizelge C.5 – İlimizdeki (2012) Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Aktivite kodu	Atık Kodu	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
D9	180103	2796				2796	100	Tesis Dışı
	180110	1						Stok
R1	130703	10	10	100	Tesis Dışı			
D9	180103	244				244	100	Tesis Dışı
D9	180103	124				124	100	Tesis Dışı
R1	130703	15	15	100	Tesis Dışı			
R9	130110	80	80	100	Tesis Dışı			
D10	130703	20				20	100	Tesis Dışı
R1	130703	15	15	100	Tesis Dışı			
R1	130703	20	20	100	Tesis Dışı			
R12	150110	4000	4000	100	Tesis Dışı			
R12	150110	3000	3000	100	Tesis Dışı			
R12	150110	3000	3000	100	Tesis Dışı			
R1	130208	730	730	100	Tesis Dışı			
	150202	2						Stok
D9	180103	148766				148766	100	Tesis Dışı
D9	180103	243				243	100	Tesis Dışı
R4	160601	2500	2500	100	Tesis Dışı			
R13	080317	1	1	100	Tesis Dışı			
R9	130208	680	680	100	Tesis Dışı			
R9	130208	110	110	100	Tesis Dışı			
R12	150110	392	392	100	Tesis Dışı			
R12	160107	32	32	100	Tesis Dışı			
R13	200121	20	20	100	Tesis Dışı			
R4	200135	217	217	100	Tesis Dışı			
	130208	62						Stok
D10	130703	10				10	100	Tesis Dışı
D10	130703	30				30	100	Tesis Dışı
R1	130703	10	10	100	Tesis Dışı			
R4	090101	150	150	100	Tesis Dışı			
R4	090106	150	150	100	Tesis Dışı			
D9	180103	4				4	100	Tesis Dışı
R1	130208	4000	4000	100	Tesis Dışı			
R4	160601	900	900	100	Tesis Dışı			
R1	130208	800	800	100	Tesis Dışı			
	150202	10						Stok
	160107	30						Stok
	090106	50						Stok

C.5. Atık Madeni Yağlar

İlimizde atık madeni yağ geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.
İlimizde GFB veya Lisanslı atık yağ kazanım tesisi mevcut değildir.

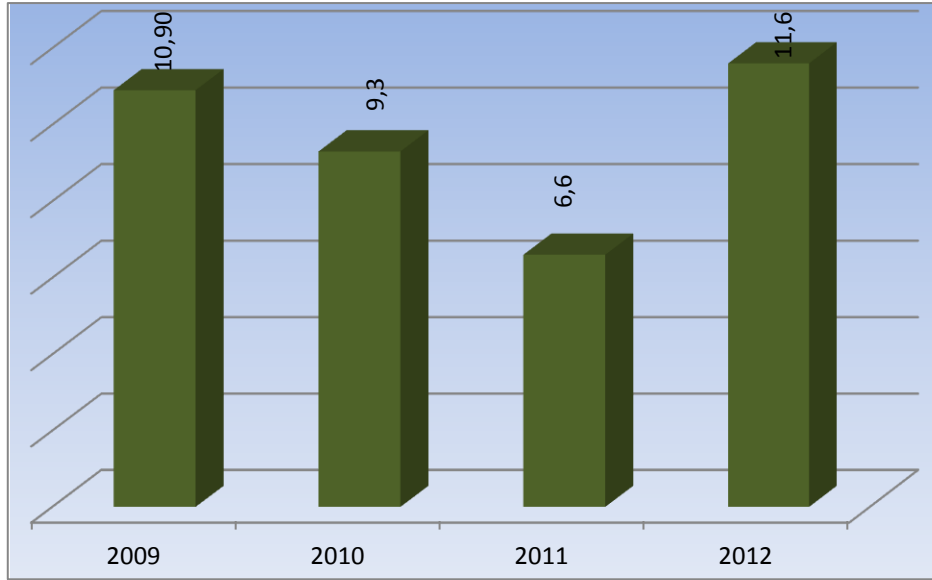
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

İlimizde atık akü taşıma lisansı olan firma, lisanslı araç ve geçici depolama alanı olmadığı için en yakın ilde bulunan atık akü bölge bayi tarafından atık aküler toplanmaktadır.

İl Müdürlüğümüz tarafından tüm kamu kuruluşlarına atık pil toplama kutusu verilmiştir. Belediye ile TAP birimi arasında sözleşme imzalanarak ilde pil toplama birimleri oluşturulması sağlanmaktadır.

Çizelge C.6 – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	-	-	11,5551	-	-	-	-

Grafik C.3 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

İlimizde atık akü geri kazanımı yapan firma bulunmamaktadır.

Çizelge C.7 – İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

2009	2010	2011	2012
10.804,95	9308,6	6576,4	11555,1

Çizelge C.8- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık PİL Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

2011	2012
168	250

İlimizde taşıma lisanslı araç bulunmamaktadır.

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

“Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında, bitkisel atık yağ üreten kuruluşlar Müdürlüğümüz personelleri tarafından denetlenmektedir. Bitkisel atık yağlar genelde restoranlardan ve yemekhanesi olan kamu kurumlarından ve özel sektörden kaynaklanmaktadır. Buralarda oluşan bitkisel atık yağlar lisanslı firmalar tarafından alınmaktadır. İlimizde lisanslı bitkisel atık yağ geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.9 – İlimizde (2012) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)				Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
--	--	364,115	--	--	--	--	--	--	

İlde lisanslı araç bulunmamaktadır.

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB’ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB’lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirletilmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler teneffüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB’ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

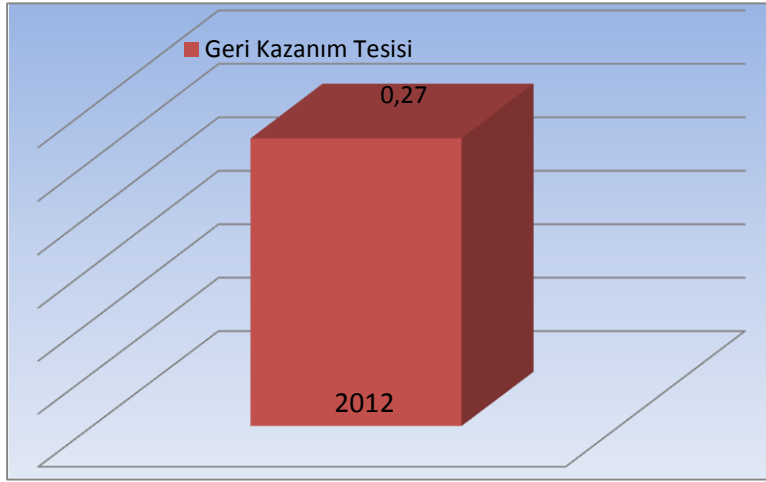
İlimizde “Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında PCB ve PCB içeren madde ve ekipmanların bertarafını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren lisanslı tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde “Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ilimizde 2012 yılında oluşan ömrünü tamamlamış atık lastikler yetkili firma tarafından toplanmış ve geri kazanım tesislerine taşınmıştır.

Çizelge C.10 – İlimizde (2012) Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	--	--	--	--	0,270	--	--	--

Grafik C.4 – İlimizde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (Ton/Yıl) (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Çizelge C.11 – İlimizde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	2009	2010	2011	2012
Geri Kazanım Tesisi	-	-	-	0,270
Çimento Fabrikası	-	-	-	-

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği” hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İlimizde yönetmelik kapsamında giren firma bulunmamaktadır.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

İlimizde AEEE işleyen tesis bulunmamaktadır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında İlde bulunan ÖTA teslim yeri olarak faaliyet gösteren firmalara denetim gerçekleştirilmiştir. ÖTA teslim yeri olarak faaliyet gösteren firmalarda hurdaya ayrılan araç bulunmamaktadır.

Çizelge C.12- İlimizde (2012) Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
3	--	--	--	--	--

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlde tehlikesiz atık tesisleri bulunmamaktadır.

Çizelge C.13 – İlimizdeki (2012) Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Aktivite kodu	Atık Kodu	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
D9	180103	2796				2796	100	Tesis Dışı
	180110	1						Stok
R1	130703	10	10	100	Tesis Dışı			
D9	180103	244				244	100	Tesis Dışı
D9	180103	124				124	100	Tesis Dışı
R1	130703	15	15	100	Tesis Dışı			
R9	130110	80	80	100	Tesis Dışı			
D10	130703	20				20	100	Tesis Dışı
R1	130703	15	15	100	Tesis Dışı			
R1	130703	20	20	100	Tesis Dışı			
R12	150110	4000	4000	100	Tesis Dışı			
R12	150110	3000	3000	100	Tesis Dışı			
R12	150110	3000	3000	100	Tesis Dışı			
R1	130208	730	730	100	Tesis Dışı			
	150202	2						Stok
D9	180103	148766				148766	100	Tesis Dışı
D9	180103	243				243	100	Tesis Dışı
R4	160601	2500	2500	100	Tesis Dışı			
R13	080317	1	1	100	Tesis Dışı			
R9	130208	680	680	100	Tesis Dışı			
R9	130208	110	110	100	Tesis Dışı			
R12	150110	392	392	100	Tesis Dışı			
R12	160107	32	32	100	Tesis Dışı			
R13	200121	20	20	100	Tesis Dışı			
R4	200135	217	217	100	Tesis Dışı			
	130208	62						Stok
D10	130703	10				10	100	Tesis Dışı
D10	130703	30				30	100	Tesis Dışı
R1	130703	10	10	100	Tesis Dışı			
R4	090101	150	150	100	Tesis Dışı			
R4	090106	150	150	100	Tesis Dışı			
D9	180103	4				4	100	Tesis Dışı
R1	130208	4000	4000	100	Tesis Dışı			
R4	160601	900	900	100	Tesis Dışı			

Aktivite kodu	Atık Kodu	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
R1	130208	800	800	100	Tesis Dışı			
	150202	10						Stok
	160107	30						Stok
	090106	50						Stok

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlde demir çelik sektörü mevcut olmadığından, bu tesislerden ortaya çıkan herhangi bir atık da bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut olmadığından, bu termik santralden kaynaklanan kül de bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde atıksu arıtma tesisi arıtma çamuru bulunmamaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde 2012 yılı itibariyle il geneli nüfusu 124.320 kişi olup, il genelinde toplanan tıbbi atıklar 88 ton civarındadır. Bu atıklar Gaziantep ilinde bulunan lisanslı araçlarla toplanarak tıbbi atık sterilizasyon ünitesine götürülmektedir.

Çizelge C.14– (2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Kilis Belediyesi	X		X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polateli Belediyesi		X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elbeyli Belediyesi		X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Musabeyli Belediyesi		X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Çizelge C.15- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	142	109	76	72	88

C.14. Maden Atıkları

İlimizde faal durumda maden zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Tekniğine göre uzaklaştırılamayan ve depolanamayan katı atıklar ve çöpler önemli derecede çevre kirlenmesine neden olmakta, halk sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Atıkların yeterince iyi bir şekilde yönetilememesi çevre ve insan sağlığı için riskler oluşturmaktadır. Bu nedenlerle katı atık yönetimi için Katı Atık Yönetimi Birliği tarafından düzenli depolama tesisi yapılmış Kilis ili katı atıkları bu alanda uygun koşullarda toplanılmakta ve bertaraf edilmektedir. Kilis ilinde oluşabilecek diğer atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için diğer kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kilis.

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlimizde mevcut durum itibari ile seveso direktifi kapsamında alt ve üst seviyeli kuruluş bulunmamaktadır.

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde seveso kapsamında alt ve üst kuruluş bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kilis.

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

2012 yılı itibariyle orman alanlarının dağılımı 203.916 Ha, yıllık değişimi 100 Ha/yıl'dır. İlde milli park bulunmamaktadır.

D.2. Çayır ve Mera

Ekstantif karakterde mera hayvancılığının sürdürüldüğü ilimizde mera alanları, tarım arazisi oluşturmak amacı ile yıllardır sürekli olarak daraltılmıştır. Eğimlerin kısa mesafede sıkça değiştiği, engebeli bir topografyaya sahip olan ve geniş sahaların genç bazalt akıntıları tarafından işgal edildiği sahada, tarım arazilerinin toplam alanının % 60'a yakın bir kısmını oluşturması, çok eğimli ve taşlık-kayalık sahaların dahi tarım alanı haline dönüştürüldüklerine işaret etmektedir. Toprak örtüsünün bulunduğu hemen her saha, ya tarım arazisidir yâda tarım yapılamayacak kadar, eğimli veya taşlık-kayalıktır. Ayrıca en yüksek kısımları bile 1.250 m. nin altında bulunan sahada, yaylacılık şeklinde kullanıma olanak verebilecek yüksek kısımlarda mevcut değildir. Böylece yörede verimli mera arazisi bulunmayıp, ormanlık-fundalık kısımlar, çok eğimli, sık bir toprak örtüsüne sahip alanlar taşlık-kayalık bazalt platosu yüzeyleri ile hasat sonrası tahıl ve baklagil arazileri verimsiz otlak alanları olarak kullanılmakta ve iklimin kurak oluşu nedeniyle bu otlaklardan yılın ancak birkaç ayında yararlanılabilmektedir.

İlimizde 11.800 ha. çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Arazinin tümü hayvan otlatmak amacıyla kullanılmaktadır.

Bölgede çayır ve meralarla ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

D.3. Sulak Alanlar

İlde Orman ve Su İşleri Bakanlığı Kilis Şube Müdürlüğüne sorumluluk alanı içerisinde sulak alan bulunmamaktadır.

D.4. Flora

Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemizin en kurak ve yaz aylarında en sıcak bölgesidir. Bu yönüyle kısmen Doğu ve İç Anadolu'ya benzemektedir. Bununla beraber iklim, toprak ve vejetasyon yönünden, Anadolu'nun kurak, yarı kurak bölgelerinden önemli ölçüde farklıdır. Ova yüzeylerinde sıcak iklim şartları altında oksidasyonun şiddetli olmasından ötürü topraklar kırmızı renkli olup kurak bölge toprakları (aridisol) grubuna girer. Yağış yetersizliğinden dolayı topraktaki kireç miktarı yüksektir.

Bölgenin alçak kısımlarında kurakçıl ve zayıf otsu türler bulunur. Batıda Kahramanmaraş-Gaziantep hattı, doğuda Siirt arasındaki yayın güneyi, vejetasyon sahasıdır. Bilhassa güneye doğru çölümsü step manzarası görülür.

Kilis İlinde bulunan endemik bitkiler şunlardır:

Araceae

Arum L.

Arum detruncatum C.A.MEYER var. CAUDATUM (ENGLER) K.ALPINAR
ET R.MILL

Asteraceae

Anthemis L.

Anthemis pauciloba BOISS. var. MICROSTEPHANA (EIG) GRIERSON

Brassicaceae

Hesperis L.

Hesperis aintabika POST

Dipsacaceae

Scabiosa L.

Scabiosa kurdica POST

Fabaceae

Astragalus L.

Astragalus aintabicus BOISS.

Astragalus dipodurus BENGGE

Dorycnium MILLER

Dorycnium Pentaphyllum SCOP.subsp.HAUSSKNECHTII (BOISS) GAMS

Liliaceae

Fritillaria L.

Fritillaria viridiflora POST

Kilis ilindeki yaygın flora familya ve türleri.

Bitki Türleri (Familya, Latince Adı)	Türkçe Adı	Bitki Türleri (Familya, Latince Adı)	Türkçe Adı
AMARANTHACEAE			
Amaranthus albus	Tilki Kuyruğu	LEGUMINOSAE	
BORAGINACEAE		Lathyrus pratensis	Mürdümük
Cynoglossum creticum		Medicago radiata	Yonca
Echium italicum		Medicago rigudula	Yonca
Onosma rascheyanum	Emzik otu	Prosopis farcta	
Symphytum kurdium		Trifolium campestre	Çayır üçgülü
CARYOPHYLLACEAE		Trifolium purpureum	Tiftil
Minuartia lineata		Vicia assvrica	Fiğ
Silene compacta	Nakıl	LILIACEAE	
CHENOPODLUACEAE		Allium paniculatum	Yabani soğan
Atriplex lasiantha	Kazayağı	Allium nigrum	Yabani soğan
Chenopodium foliosum	Kazayağı	LINACEAE	
CISTACEAE		Linum nodiflorum	Keten
Cistus creticus	Laden (Pembe çiçekli)	MALVACEAE	
Cistus laurifolius	Laden (Defne çiçekli)	Malve neglecta	Küçük ebegümeci
COMPOSITAE (ASTERACE)		PAPAVERACEAE	
Achillea biebersteinii	Civanperçemi	Fumaria asepala	Şahtere
Anthemis cotula	Papatya	Hypecoum pendulum	
Anthemis altissima	Papatya	Papaver macrostomum	Gelincik
Bitki Türleri (Familya, Latince Adı)	Türkçe Adı	Bitki Türleri (Familya, Latince Adı)	Türkçe Adı
Centauria solstitialis	Peygamber çiçeği	PLANTAGINACEAE	
Cicorium inthibus	Karahindiba	Plantago lanceolata	Yıldanili
Cousinia aintabensis		Plantago afra	Beşdamar otu
Cousinia stenocephala		RANUNCULACEAE	
Leontodon asperimus	Yemlik	Adonis annua	Kandamlası
Onopordum carduchorum	Eşek dikenli	Consolida oliveriana	Morçişek
Xeranthemum annum	Pıtrak	Delphinium peregrinum	Hazeran

Senecio vernalis	Kanarya otu	Nigella unguicularis	Çörek otu
CONVOLVULACEAE		Ranunculus neocuneatus	Düğün çiçeği
Convolvulus arvensis	Kahkaha çiçeği	RESEDACEAE	
CRUCIFERAE		Reseda lutea	Sevgi çiçeği
Alyssum armenum	Yoğurt otu	ROSACEAE	
Arabis caucasica		Potentilla reptans	Başparmak otu
Aubrieta parviflora		RUBIACEAE	
CUCURBITACEAE		Rubia tinctorum	Kök boya
Bryonia multiflora		Galium verum	Yoğurt otu
DIPSACACEAE		SCROPHULARIACEAE	
Scabiosa argentea	Uyuz otu	Scrophularia umbrosa	
EUPHORBİACEAE		Verbascum orientale	Sığır kuyruğu
Euphorbia fistulosa	Sütleğen	Veronica viscosa	Mine çiçeği
GENTIANACEAE		SOLONACEAE	
Centaurium erythraea	Kantaron	Datura stramonium	Boru çiçeği
GERANIACEAE		VALERİANACEAE	
Geranium rotundifolium	Turna gagası	Valerianella coronata	
GRAMINEAE		UMBELLIFERAE (APIACEAE)	
Aegilops crassa		Amni visnaga	Kibrit otu
Avena sterilis	Yulaf	Eryngium creticum	Eşek dikenli
Hordeum bulbosum	Arpa	Orlaya daucoides	
Poa bulbosa	Tavşan bıyığı	Torilis tenella	
Lolium rigidum	Delice		
GUTTIFERAE			
Hypericum perforatum	Binbirdelik otu		
LUBIATAE			
Lamium garganicum subsp. renif	Ballıbaba		
Marrubium anisodon			
Micromeria myrtifolia			
Molucella laevis			
Salvia multicaulis	Adaçayı		
Stachys menthoides			
Teucrium polium	Acı yavşan		
Thymus kotschyanus	Kekik		
Ziziphora capitata	Dağ reyhanı		

D.5. Fauna

Günümüzde yaban hayvanları yaşama ortamları insan etkileri nedeniyle gitgide daralmakta, gün geçtikçe sınırlanmaktadır. Özellikle yerel memeli türler ile diğer fauna elemanları daha uygun yaşama ortamlarına çekilmektedirler. Bölgede tespit edilen türler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: Kilis ili faunası

<i>AMFİBİLER</i>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Bufonidae		
Bufo viridis	Kara Kurbağası	Yaygın, tehlikede olmayan
<i>SÜRÜNGENLER</i>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Testudinidae		
Tesdudo graeca terrestris	Tosbağa	Yaygın, tehlikede olmayan
Gekkonidae		
Cyrtodactylus scaber	Arap keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Agamidae		
Agama rudrata	Bozkır keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Scincidae		
Eumeces schneideri	Sarı kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Mabuya vittata	Şeritli kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Lacertidae		
Lacerta cappadocica urmiana	Kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Ophisops elegans	Toros kertenkelesi	Yaygın, tehlikede olmayan
Typhlopidae		
Typhlops vermicularis	Köryılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Leptotyphlopidae		
Leptotyphlops marcorhyncus	İpliksi yılan	Nadir
Colubridae		
Coluber jugularis	Karayılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Colubar ravergieri	Kocabaş yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Eirenis coronella	Halkalı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Malpolon monspessulans insgnia	Çukurbaşı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Rhynchoncalamus melanocephalus	Toprak yılanı	Yaygın, tehlikede olmayan
Spalerosophis diadema cliffordii	Urfâ yılanı	Nadir
Viperidae		
Vipera lebetina	Koca engerek	Yaygın, tehlikede olmayan
<i>MEMELİLER</i>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Soricidae		
Crocidura leucodon	Tarla sivri faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Erinaceidae		
Erinaceus concolor	*Kirpi	Yaygın, tehlikede olmayan
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Hemiechnus auritus	Uzunkulaklı kirpi	Nadir
Leporidae		
Lepus europaeus	**Yabani tavşan	Yaygın, tehlikede olmayan
Cricetidae		
Mecocricetus auratus	Avurtlak	Yaygın, tehlikede olmayan
Vespertilionidae		
Pipistrellus kuhli	*Beyaz yakalı yarasa	Zarar görebilir
Pipistrellus pipistrellus	*Cüce yarasa	Zarar görebilir

Gerbillidae		
Meriones vinogradovi	Küçük çölsıçanı	Nadir
Meriones crassus	Çölsıçanı	Nadir
Spalacidae		
Spalax ehrenbergi	Körfare	Yaygın, tehlikede olmayan
Muridae		
Apedemus mystacinus	Kayalık faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Canidae		
Vulpes vulpes	**Kızıl tilki	Yaygın, tehlikede olmayan
<u>KUŞLAR</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Ciconiidae		
Ciconia ciconia	*Ak leylek	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Accipitridae		
Accipiter nisus	*Atmaca	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Phasianidae		
Alectoris chukar	**Kınalı keklik	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Coturnix coturnix	**Bıldırcın	
Columbidae		
Streptopelia decaocta	*Kumru	
Columba livia	**Kaya güvercini	
Caprimulgidae		
Apus apus	*Ebabel	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Meropidae		
Merops apiaster	*Arıkuşu	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Alaudiae		
Galerida cristata	*Tepeli toygaz	
Melanocorypa calandra	*Tarlakuşu	
Fringillidae		
Carduelis carduelis	*Saka	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Corvidae		
Corvus corena	***Leş kargası	
Pica pica	***Saksağan	
Hirundinidae		
Hirundo rustica	*Kırlangıç	
Motacillidae		
Motacilla alba	*Kuyruk sallayan	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Muscicapidae		
Muscicapa striata	*Sinekkapan	
Passeridae		
Passer domesticus	*Serçe	
Sturnidae		
Sturnus vulgaris	*Sığırcık	
Turdidae		
Turdus merula	**Karatavuk	

Yanlarında (*) ile gösterilen türler belli zamanlarda avlanılmasına izin verilen türlerdir. Yanlarında (**) ile gösterilen türler Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünün 2003-2004 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu kararı ile koruma altına alınmıştır. Yanlarında (***) ile gösterilen türler her vakit avlanabilen türlerdir.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Doğal koruma ve biyolojik çeşitlilik kapsamında il genelinde yapılan tüm faaliyetlerin yasal izin ve kanunlar çerçevesinde yapılması sağlanmakta, gerekli izinleri alamayan faaliyetlere izin verilmemektedir.

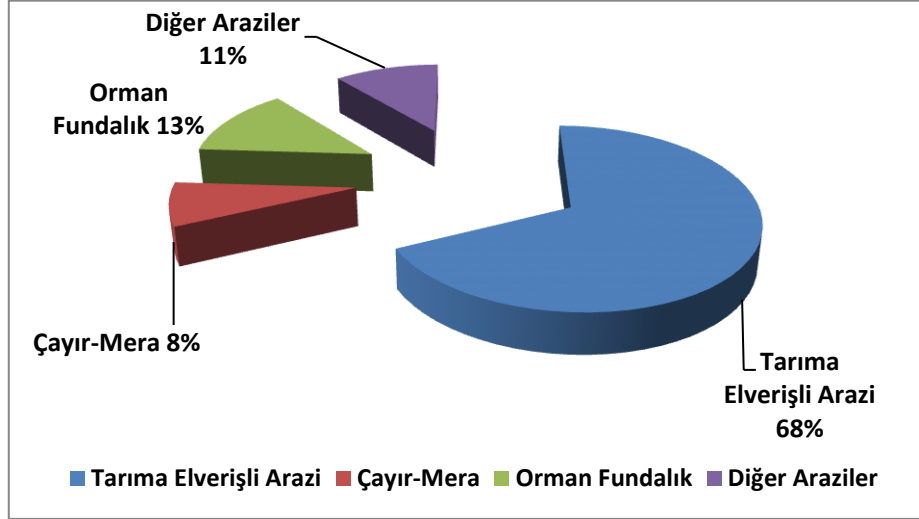
Kaynaklar

Orman ve Su İşleri Kilis Şube Müdürlüğü.

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Kilis ili arazi varlığının durumu aşağıdaki grafikte verilmiştir.

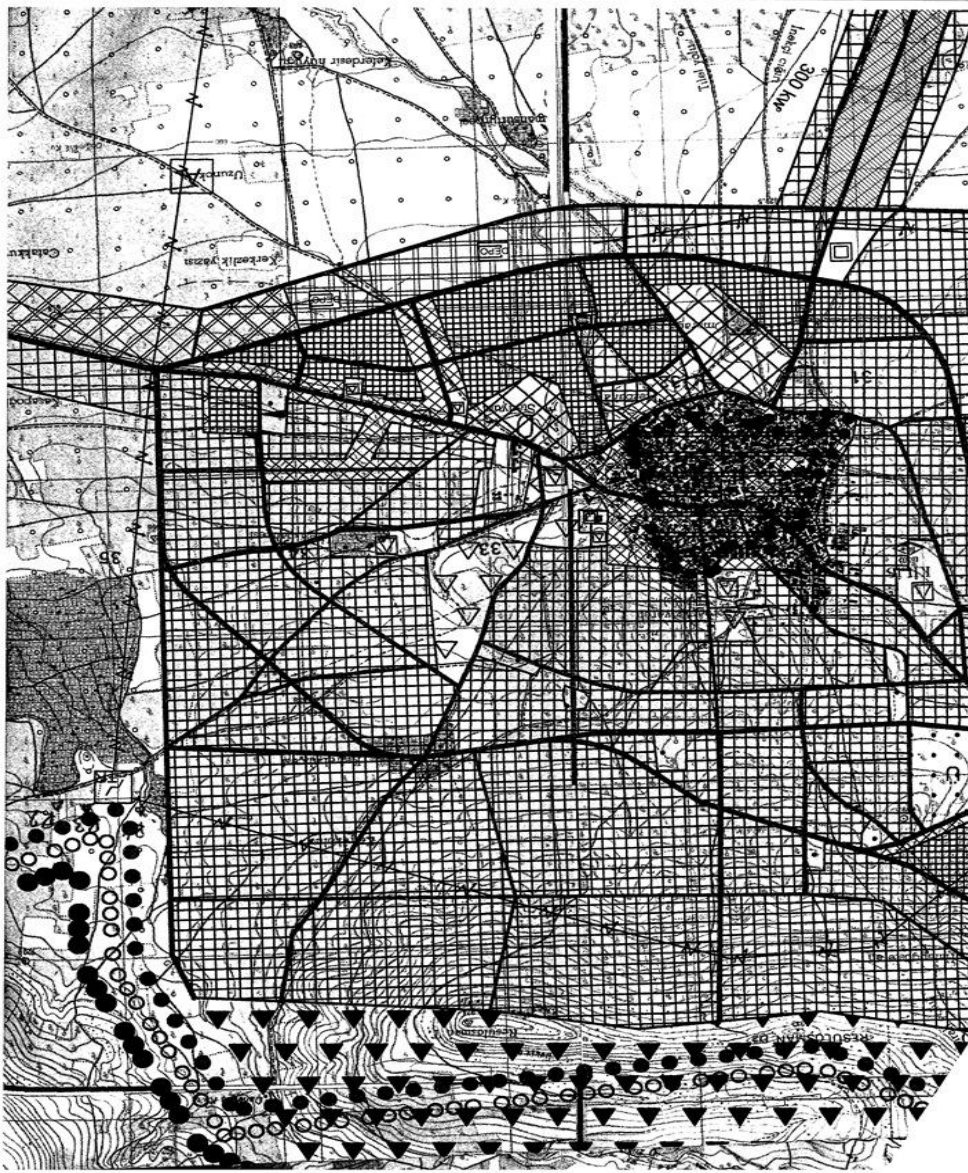
Grafik E.1 – İlimizin (2012) Yılı Arazi Kullanım Durumu (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2012)

Çizelge E.1 – (2012) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Md, 2012)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	2.856	3
2. Sınıf Araziler	37.467	36
3. Sınıf Araziler	17.664	16
4. Sınıf Araziler	26.333	25
5. Sınıf Araziler	0	0
6. Sınıf Araziler	21.180	20
7. Sınıf Araziler	0	0
8. Sınıf Araziler	0	0
TOPLAM	105.500	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı İl Genel Meclisinin 01/06/2009 tarih ve 33 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl genelinde bulunan arazinin %68'i tarıma elverişli arazi olup, bu arazilerde tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Kaynaklar

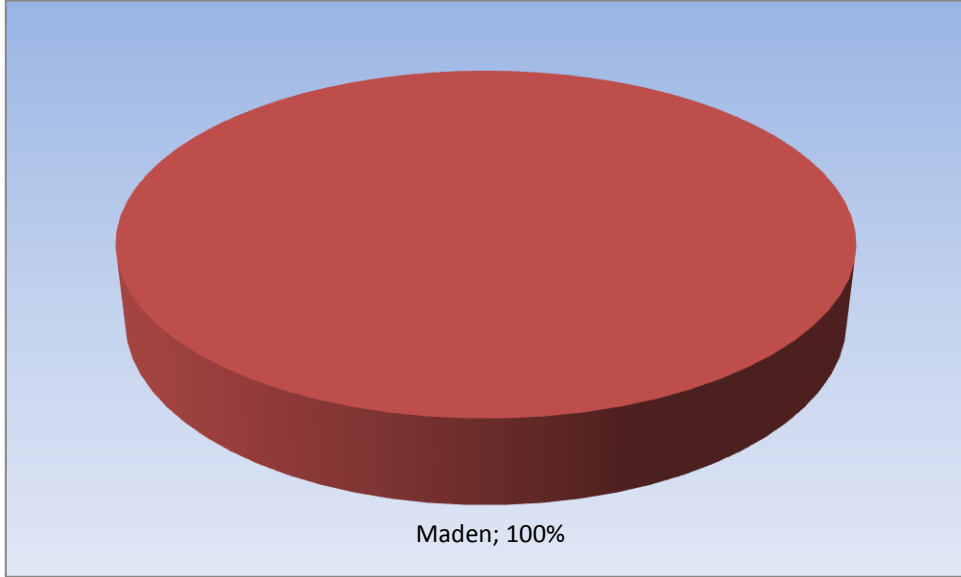
Kilis Belediyesi, 2012.

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	-	-	-	-	-	-	3
ÇED Olumlu Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-

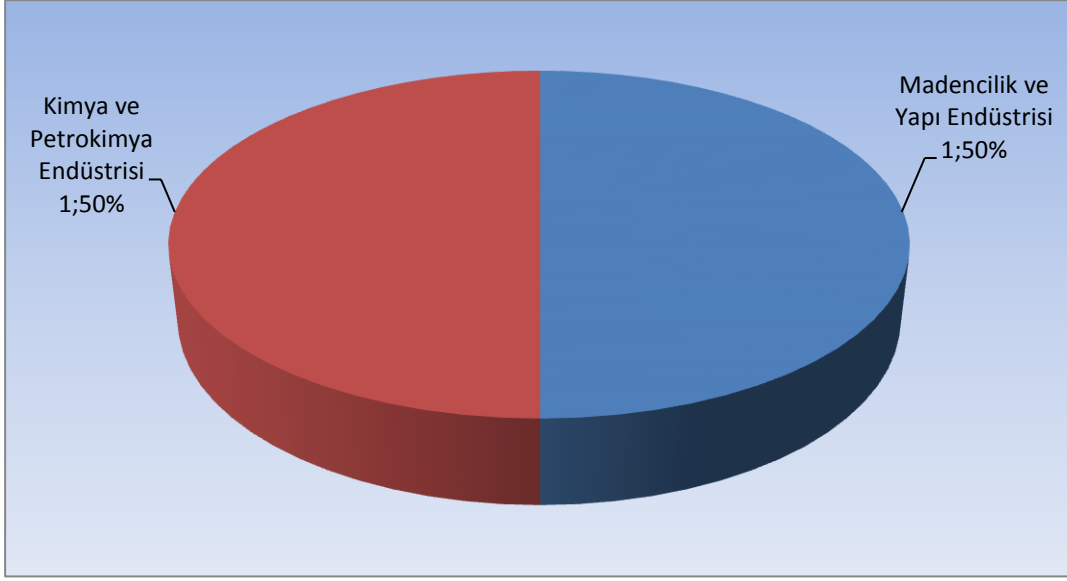

Grafik F.1 – İlimizde (2012) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	-	2	2
Çevre İzini	-	1	1
Lisans	-	-	-
TOPLAM	-	3	3

Grafik F.2 – İlimizde (2012) Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

Grafik F.3 - İlimizde (2012) Yılında Verilen Çevre İzni Konuları(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl genelinde Çevre İzin ve Lisans ve ÇED kapsamında yapılan başvurular değerlendirilmekte, başvurusu uygun bulunan faaliyetlere yasal çerçevede İzin, Lisans ve/veya ÇED Gerekli değildir kararı verilmektedir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012.

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

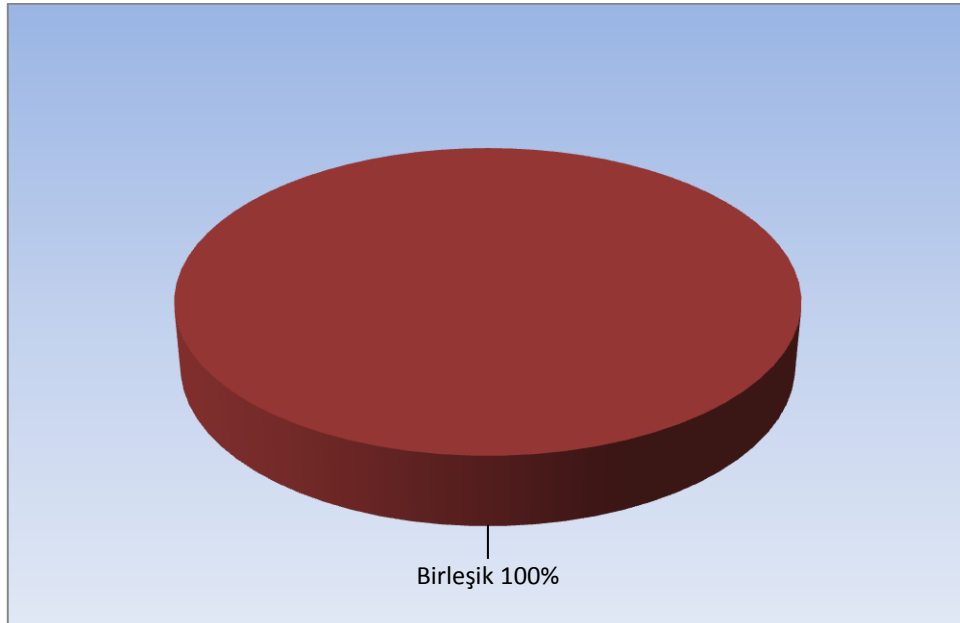
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

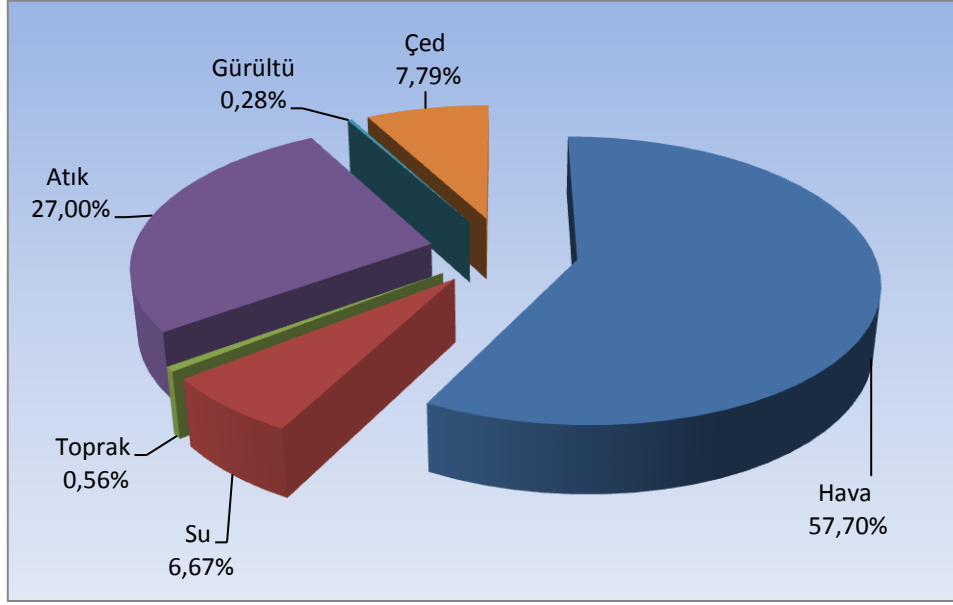
ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.1 -İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

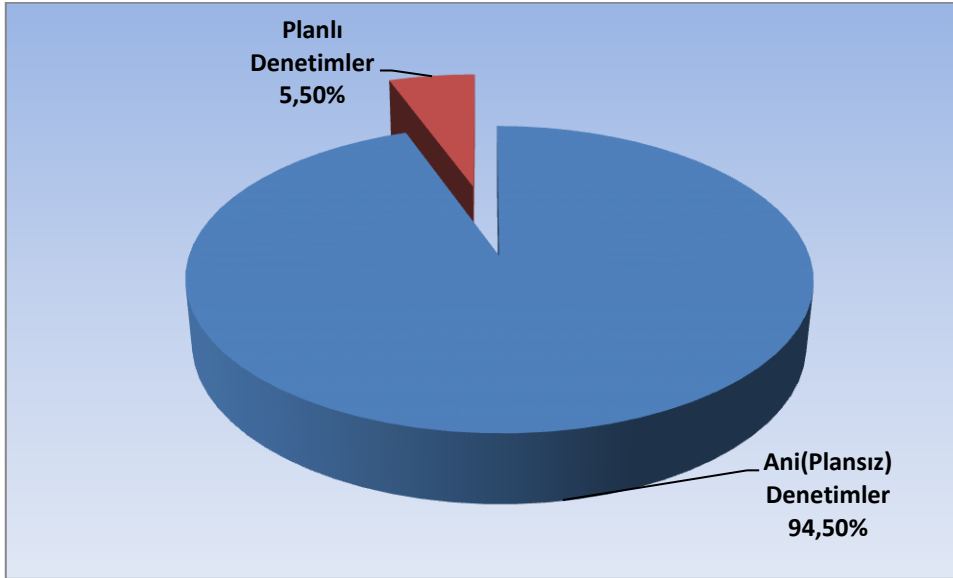
Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
Ani (plansız) denetimler	-	208	24	2	97	-	1	-	28	-	360
Genel toplam	21	208	24	2	97	-	1	-	28	-	381

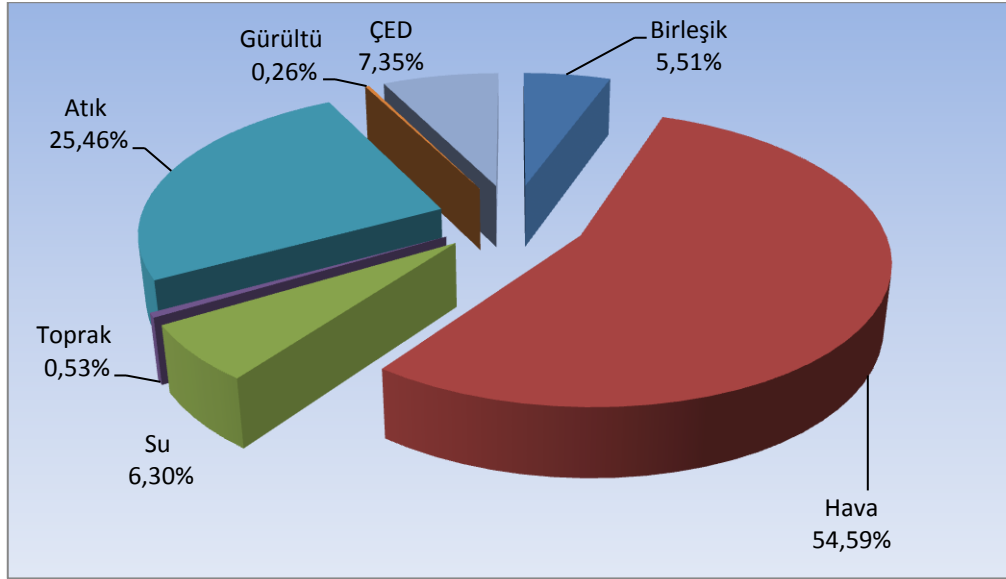
Grafik G.1 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Grafik G.2 – İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Grafik G.3– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

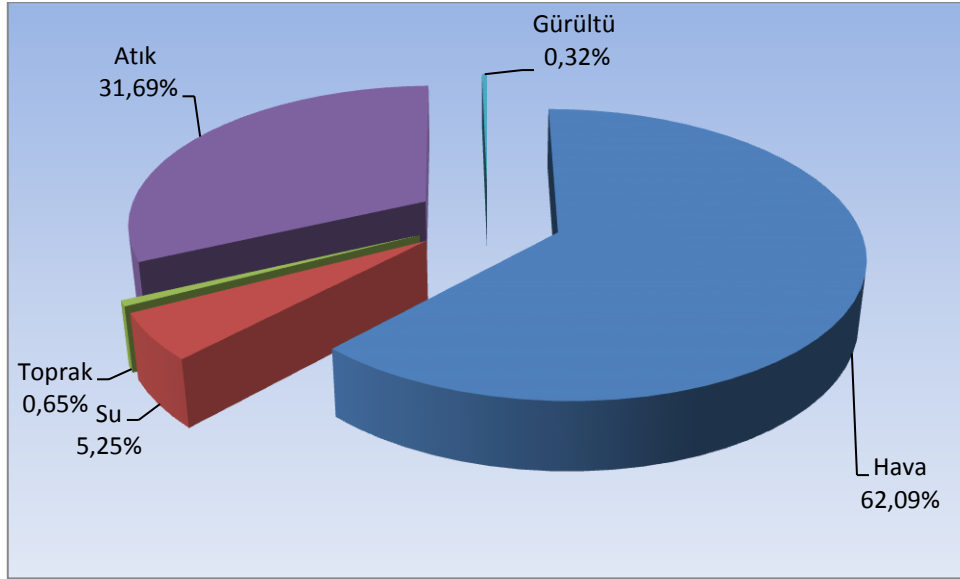

Grafik G.4- İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	190	16	2	97	-	1	-	306
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	190	16	2	97	-	1	-	306
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	100	100	-	100	-	100

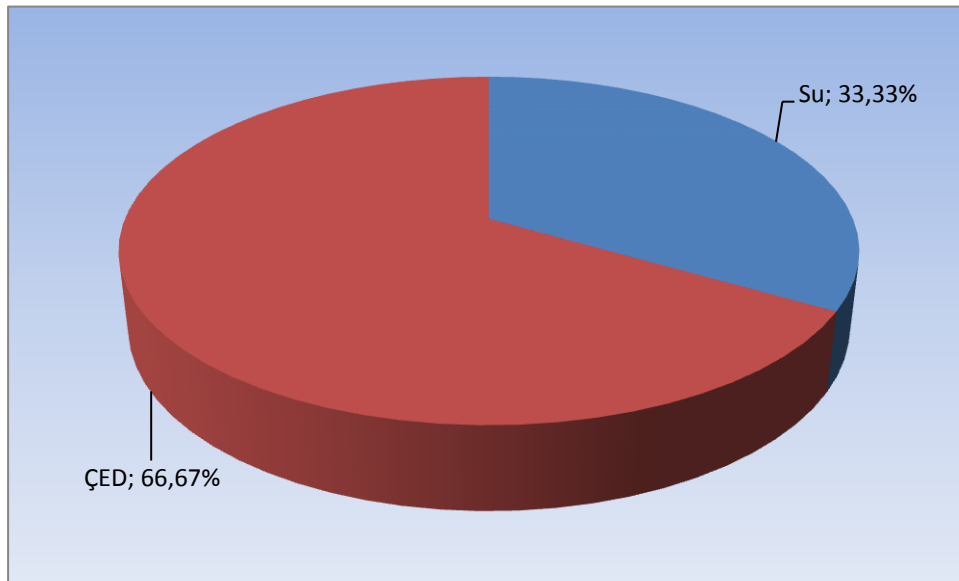

Grafik G.5 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	-	47.121	-	-	-	-	47.115	-	94.236
Uygulanan Ceza Sayısı	-	1	-	-	-	-	2	-	3

Grafik G.6 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Md., 2012)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlde tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kilis ilinde 2012 yılı içinde toplamda 381 denetim gerçekleştirilmiş, yapılan planlı denetimlerin tamamı Birleşik Denetimlerdir. Yıl içerisinde Müdürlüğe ulaşan 306 şikayetin tamamı sonuçlandırılmıştır.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012.

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlde 5 Haziran Çevre Günü etkinlikleri kapsamında ilköğretim öğrencileri arasında resim, şiir ve kompozisyon yarışmaları düzenlenmekte ve Müdürlük personelleri tarafından okullara çevre eğitimi verilmektedir.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS									
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı									
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.									
Kaynak: TÜİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)									
Durum ve eğilimler;									
Veri formatı									
Yıllar	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Nüfus (Kişi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus Artış Hızı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nüfus (Kişi)	-	-	-	118457	120991	122104	123135	124452	124320
Nüfus Artış Hızı (‰)	-	-	-	-	21,2	9,2	8,4	10,6	-1,1
Değerlendirme ve Sonuçlar									
<i>Kilis ilinde nüfus artış hızı 2007 yılında ‰21,2 iken, 2012 yılında ‰-1,1'e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 120 991 kişi, nüfus artış hızı ise ‰ 9,2 dir. Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.</i>									

NÜFUS		
GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı		
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.		
Kaynak: TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması		
Durum ve eğilimler:		
Veri formatı		
	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927		
1950		
1980		
1990		
2000		
2010	0,12	-
2011	0,12	-
2012	0,12	-
Değerlendirme ve Sonuçlar		
<i>Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür.</i>		

1.2 SANAYİ

SANAYİ	
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri	
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.	
Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)	
Durum ve eğilimler;	
Sektör	Firma Sayısı
Gıda Sanayi	13
Dokuma ve Giyim Sanayi(Teks.)	5
Plastik Sanayi	2
Petrokimya Sanayi	1
Otomotiv	1
Diğer	11
Toplam Firma Sayısı	33
Değerlendirme ve Sonuçlar.	
İlimizde Ticaret ve Sanayii Odası kayıtlarına göre; Anonim Şirketi 47 adet Limited Şirketi 362 adet Kooperatifler 54 adet Gerçek Kişi 593 bulunmaktadır. İlimizde 49 adet Sanayi Sicil Belgesi almış olan işletme, Esnaf siciline kayıtlı 4400 adet esnaf ve sanatkar bulunmaktadır. 300 ha büyüklüğündeki bir alanın OSB tevsi alanı olarak gerçekleştirilmesi için yer seçimi işlemleri tamamlanmış ve sonraki aşamalar için jeolojik çalışmalar sürdürülmektedir. İlimizde halen kurulu ve faaliyette olan 1 adet Küçük Sanayi sitesinde 250 adet iş yeri bulunmaktadır. Ek Küçük Sanayi Sitesinde ise 150 iş yeri için genişletme çalışmaları yapılmakla birlikte şu anda sadece 38 iş yerinin yapımı için blokların inşaatına başlanmıştır.	

SANAYİ	
GÖSTERGE: Madencilik	
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.	
Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),	
Durum ve eğilimler; 11 adet II-A grubu, 10 adet IV.grup maden ocağı tesisi olup, bunlardan 5 tanesinin MİGEM tarafından faaliyetleri durdurulmuştur.	
Maden Grubu	Alanı (ha)
II-A Grup	24
II-A Grup	17,27
II-A Grup	9
II-A Grup	23,66
II-A Grup	93,75
II-A Grup	98,65
II-A Grup	99,12
II-A Grup	100
II-A Grup	97,77
II-A Grup	99,75
II-A Grup	99,98
IV.Grup	47,24
IV.Grup	1215,32
IV.Grup	858,91
IV.Grup	1000
IV.Grup	1765,83
IV.Grup	1799,85
IV.Grup	1264,35
IV.Grup	2000
IV.Grup	898,98
Değerlendirme ve Sonuçlar. Bu tesislerden 4 tanesine 2007 yılında , 5 tanesine 2008 yılında, 5 tanesine 2006 yılında, 2 tanesine 2009 yılında, 1 tanesine 2011 yılında, 2 tanesine 2010 yılında, 2 tanesine de 2012 yılında MİGEM tarafından yürürlük verilmiştir.	

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Sıcaklık										
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değışimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
	1970	1971	1975	1977	1990	1992	2000	2011	2012	
Türkiye ort. sıcaklık	14	13,5	13,6	13,8	14,3	12,5	13,9	13,8	13,7	
İlin ort. sıcaklık	15,7	15,5	15,9	16,1	16,5	14,4	15,2	15	15,2	
Değerlendirme ve Sonuçlar. 1970-2012 yılları arasında Türkiye ve Kilis İlinde ortalama sıcaklıklarda artış eğilimi vardır.										

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Yağış										
TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m ²)										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
	1970	1971	1975	1977	1990	1992	2000	2010	2011	2012
ortalama (kg/m²)	41,6	45	42,3	51	52,1	51	49	49,8	51,2	49,5
Değerlendirme ve Sonuçlar. 1970- 2012 yılları arasında Türkiye ve Kilis ilinde ortalama yağış miktarlarında azalma eğilimi vardır.										

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı										
TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.										
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
	1975			2010	2011	2012
Yıllık Ortalama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinin denize kıyısı bulunmamaktadır.										

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ				
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri				
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO ₂ ve PM ₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO ₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküler, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküler maddelere PM ₁₀ denir.)				
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)				
Durum ve eğilimler;				
			Aşım Gün Sayısı	
Yıllık Ort.	PM10	SO2	PM10	SO2
2008	75	12	23	-
2009	79	17	30	-
2010	89	5	52	-
2011	70	8	25	-
2012	58	6	9	-
Değerlendirme ve Sonuçlar. İl genelinde ortalama PM10 ve SO2 miktarlarına bakıldığında sınır değerlerin aşılmadığı, PM10 için aşım gün sayısına bakıldığında yıllar itibariyle bazı değişiklikler yaşandığı gözlemlenmiştir.				

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU										
GÖSTERGE: Su Kullanımı										
TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.										
Kaynak: DSİ 20.Bölge										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:										
Durum ve eğilimler;										
Veri Formatı										
	1990		2004		2008		2012		2030	
	milyon m ³	%	milyon m ³	%	Milyon m ³	%	milyon m ³	%	milyon m ³	%
Toplam										
Sulama					6.300.000		10.000.000			
İçme- Kullanma					3.862.524		3.076.060			
Sanayi										

Değerlendirme ve Sonuçlar.
Yıllar itibariyle bakıldığında sulama suyu miktarı artarken içme ve kullanma suyu miktarı azalmıştır.

SU-ATIKSU										
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları										
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.										
Kaynak: DSİ 20.Bölge										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)										
Durum ve eğilimler;										
Veri Formatı										
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (%)										
	Seve Barajı	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet					
2007	2.711.406 m3									
2008	3.862.524 m3									
2009	3.131.740 m3									
2010	3.748.386 m3									
2011	4.083.580 m3									
2012	3.076.060 m3									

Değerlendirme ve Sonuçlar.
Yıllar itibariyle incelendiğinde Belediye içme ve kullanma suyu şebekesi için kaynaklara göre çekilen su miktarlarında artış ve azalışlar düzensizlik göstermektedir.

SU-ATIKSU									
GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler									
TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.									
Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)									
Durum ve eğilimler;									
Veri Formatı									
YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Değerlendirme ve Sonuçlar. Belirtilen yıllarda Belediyenin atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır.									

SU-ATIKSU									
GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu									
TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									
Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									
Durum ve eğilimler;									
Veri Formatı									
YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	0%	0%	80%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Değerlendirme ve Sonuçlar. 1994 ve 1998 yılları arasında kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilememişken, 2002 yılında %80 sonraki yıllarda %100 kanalizasyon sistemi ile hizmet verilebilmiştir.									

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.
Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. Organize Sanayi Bölgesi için, Bakanlığımızca Atıksu Arıtma Tesisi Proje Onayı yapılmış olup, 504 m ³ /gün debi bulunduğu belirtilmektedir. Ancak bugüne kadar OSB nin merkezi atıksu arıtma tesisi inşaa edilmemiştir.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI																																																																						
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı																																																																						
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.																																																																						
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı																																																																						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).																																																																						
Durum ve eğilimler;																																																																						
Veri Formatı																																																																						
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="6">ALAN BÜYÜKLÜĞÜ</th> <th rowspan="2">ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m²)</th> </tr> <tr> <th colspan="2">1990</th> <th colspan="2">2000</th> <th colspan="2">2006</th> </tr> <tr> <th>Arazi Sınıfı</th> <th>km²</th> <th>%</th> <th>km²</th> <th>%</th> <th>km²</th> <th>%</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Yapay Bölgeler</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2. Tarımsal Alanlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4. Sulak Alanlar</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5. Su Yapıları</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>TOPLAM</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m ²)	1990		2000		2006		Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%		1. Yapay Bölgeler								2. Tarımsal Alanlar								3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar								4. Sulak Alanlar								5. Su Yapıları								TOPLAM							
		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-) (m ²)																																																													
	1990		2000		2006																																																																	
Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%																																																																
1. Yapay Bölgeler																																																																						
2. Tarımsal Alanlar																																																																						
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar																																																																						
4. Sulak Alanlar																																																																						
5. Su Yapıları																																																																						
TOPLAM																																																																						
Değerlendirme ve Sonuçlar. Konu ile ilgili veri http://aris.ormansu.gov.tr/csa/ adresinden sistemsel sorundan dolayı alınamamıştır.																																																																						

6. TARIM

TARIM						
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı						
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.						
Kaynak: TÜİK						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)						
Durum ve eğilimler;						
<table border="1"><thead><tr><th>Ekilebilir Arazi Toplamı (Ha)</th><th>Toplam Nüfus (Kişi)</th><th>Kişi başına tarım arazisi(Ha/kişi)</th></tr></thead><tbody><tr><td>105.500</td><td>124.320</td><td>0,85</td></tr></tbody></table>	Ekilebilir Arazi Toplamı (Ha)	Toplam Nüfus (Kişi)	Kişi başına tarım arazisi(Ha/kişi)	105.500	124.320	0,85
Ekilebilir Arazi Toplamı (Ha)	Toplam Nüfus (Kişi)	Kişi başına tarım arazisi(Ha/kişi)				
105.500	124.320	0,85				
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinde kişi başına düşen tarım arazisi 0,85 Ha olduğu görülmektedir.						

TARIM
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)
Durum ve eğilimler; İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha) 54260 `dır. Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarı 4725,6 kg`dır.
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha) 54260 `dır. Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarı 4725,6 kg`dır.

TARIM
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı
TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha)
Durum ve eğilimler; Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi 7,6 ton, toplam tarımsal alan 105500 ha, hektar başına düşen tarım ilacı 0,00072 ton/ha'dır.
Değerlendirme ve Sonuçlar. Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi 7,6 ton, toplam tarımsal alan 105500 ha, hektar başına düşen tarım ilacı 0,00072 ton/ha'dır.

TARIM																													
GÖSTERGE: Organik Tarım																													
TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.																													
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri																													
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)																													
Durum ve eğilimler;																													
Veri Formatı																													
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Yıllar</th> <th colspan="2">Toplam üretim</th> <th colspan="2">Üretim miktarı</th> </tr> <tr> <th>Alan (1000 ha)</th> <th>Artış* (%)</th> <th>Miktar (1000 ton)</th> <th>Artış* (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2005</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>0,482</td> <td>-</td> <td>0,434</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>0,703</td> <td>46</td> <td>0,633</td> <td>46</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>1,246</td> <td>158</td> <td>1,122</td> <td>158</td> </tr> </tbody> </table>	Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı		Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)	2005	-	-	-	-	2010	0,482	-	0,434	-	2011	0,703	46	0,633	46	2012	1,246	158	1,122	158
Yıllar		Toplam üretim		Üretim miktarı																									
	Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)																									
2005	-	-	-	-																									
2010	0,482	-	0,434	-																									
2011	0,703	46	0,633	46																									
2012	1,246	158	1,122	158																									
*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.																													
Değerlendirme ve Sonuçlar. Miktar olarak incelendiğinde artış ve azalışlarda değişiklikler yaşansa da oransal artışlarda değişiklikler yaşanmadığı görülmektedir.																													

7. ORMAN

ORMAN			
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar			
TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.			
Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri			
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), Orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)			
Durum ve eğilimler;			
(Ha)	Koru	Baltalık	Toplam
Normal	9300	-	9300
Bozuk	5697	4164	9861
Toplam	14997	4164	19161
Kilis il sınırları içerisinde bulunan ağaç türleri: Kızılcıam, Kavak, Meşe, Ardıç'tır.			
Değerlendirme ve Sonuçlar. Halen il sınırlarının yaklaşık 19.161 ha. lık kısmı ormanlarla kaplıdır. Bu da yaklaşık toplam alanın % 12-13 kadarlık bir kısmını oluşturur ki bu oran Türkiye ortalamasının altındadır.			

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK											
GÖSTERGE: Balıkçılık											
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.											
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)											
Durum ve eğilimler;											
Veri Formatı											
YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İçsu Avcılığı											
Deniz Balıkları Avcılığı											
Yetiştiricilik Ürünleri											
(birim:bin ton)											
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinin denize kıyısı bulunmamaktadır.											

9. ALTYAPI VE ULAŖTIRMA

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA											
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı											
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.											
Kaynak: UlaŖtırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve eğilimler;											
Veri Formatı											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu Ađ Uzunluğu (km)	141	141	148	148	148	148	148	148	148	148	148
Demiryolu Ađ Uzunluğu (km)	-	25	25	25	25	25	16	16	16	16	16
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ili 2003-2007 yılları arasında 25 km iken, 2008-2012 yıllarında 16 km'lik demiryoluna sahiptir.											

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA									
GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı									
TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıtı sayısını ifade eder									
Kaynak: TÜİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıtı kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı									
Durum ve eğilimler;									
Yıl	Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Kamyon	Motosiklet	Özel amaçlı taşıtlar	Traktör	Bin kişi başına otomobil sayısı
2012	7823	851	134	2136	796	17870	35	4137	63
2011	7223	771	136	1814	749	16501	38	3649	58
2010	6352	756	117	1530	720	15595	47	3340	52
2009	5213	750	120	1212	691	14777	43	3055	43
2008	4655	721	114	1047	690	14199	33	2981	38
2007	4338	729	125	883	721	13331	46	2892	37
Değerlendirme ve Sonuçlar. 2012 yılı nüfusuna göre ilde kişi başına düşen araç sayısı yaklaşık 4 tanedir.									

10. ATIK

ATIK																				
GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı																				
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır																				
Kaynak: TÜİK																				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)																				
Durum ve eğilimler;																				
<table border="1"><thead><tr><th>Belediye</th><th>Yıl</th><th>Miktar (ton/Yıl)</th><th>Oran %</th></tr></thead><tbody><tr><td>Kilis Belediyesi</td><td>2009</td><td>40000</td><td>100</td></tr><tr><td></td><td>2010</td><td>45000</td><td>100</td></tr><tr><td></td><td>2011</td><td>44000</td><td>100</td></tr><tr><td></td><td>2012</td><td>40300</td><td>100</td></tr></tbody></table>	Belediye	Yıl	Miktar (ton/Yıl)	Oran %	Kilis Belediyesi	2009	40000	100		2010	45000	100		2011	44000	100		2012	40300	100
Belediye	Yıl	Miktar (ton/Yıl)	Oran %																	
Kilis Belediyesi	2009	40000	100																	
	2010	45000	100																	
	2011	44000	100																	
	2012	40300	100																	
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ili düzenli depolama tesisi 2013 yılı içerisinde faaliyete geçmiş olup, bu tarihten sonra düzenli depolama yapılmaya başlanılmıştır.																				

ATIK						
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması						
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.						
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)						
Durum ve eğilimler;						
<table border="1"><thead><tr><th>Katı Atık Tesisi Sayısı</th><th>Düz.Dep.Hiz.Ver.Belediye Sayısı ve nüfus</th><th>Hiz.Ver.Nüf.İl Nüfusuna Oranı</th></tr></thead><tbody><tr><td>1</td><td>1-85.000</td><td>%68</td></tr></tbody></table>	Katı Atık Tesisi Sayısı	Düz.Dep.Hiz.Ver.Belediye Sayısı ve nüfus	Hiz.Ver.Nüf.İl Nüfusuna Oranı	1	1-85.000	%68
Katı Atık Tesisi Sayısı	Düz.Dep.Hiz.Ver.Belediye Sayısı ve nüfus	Hiz.Ver.Nüf.İl Nüfusuna Oranı				
1	1-85.000	%68				
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinde 1 adet düzenli depolama tesisi bulunup 85.000 nüfusa hizmet vermektedir.						

ATIK														
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar														
TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir														
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü														
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı														
Durum ve eğilimler;														
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2007</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tıbbi Atık Miktarı (ton)</td> <td>-</td> <td>142</td> <td>109</td> <td>76</td> <td>72</td> <td>88</td> </tr> </tbody> </table>		2007	2008	2009	2010	2011	2012	Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	142	109	76	72	88
	2007	2008	2009	2010	2011	2012								
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	142	109	76	72	88								
Bertaraf tesisine götürülen atık miktarı oranı %100'dür.														
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinde 2012 yılı itibariyle il geneli nüfusu 124.320 kişi olup, il genelinde toplanan tıbbi atıklar 88 ton civarındadır. Bu atıklar Gaziantep ilinde bulunan lisanslı araçlarla toplanarak tıbbi atık sterilizasyon ünitesine götürülmektedir.														

ATIK
GÖSTERGE: Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinde atık yağ geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

ATIK						
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar						
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.						
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)						
Durum ve eğilimler;						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı(ton)						364.115
Bertaraf ve Geri kazanım oranı (%)	%100	%100	%100	%100	%100	%100
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinde bitkisel atık yağ olarak kullanılmış kızartmalık toplanılmakta olup, toplanan atık yağın %100'ü bertaraf edilerek geri kazanıma gönderilmektedir.						

ATIK						
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları						
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.						
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı						
Durum ve eğilimler;						
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	1.885.152	79.393	40	31.757		---
Metal		20.314	40	8.125	7688	95
Kompozit		-	40			
Kağıt Karton		440.005	40	176.000		
Cam		21.053	40	8.421	530	6
Toplam		560765		224303	8218	
Değerlendirme ve Sonuçlar. İl bazında ambalaj atıklarının geri kazanım oranlarına bakıldığında %40 geri kazanım olduğu görülmektedir.						

ATIK								
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler								
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.								
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)								
Durum ve eğilimler;								
ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	--	--	--	--	0,270	--	--	--
Değerlendirme ve Sonuçlar. 2012 yılı içerisinde 0,270 ton Ömrünü Tamamlamış Lastiğin geri kazanıldığı görülmektedir.								

ATIK								
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar								
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.								
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı								
Durum ve eğilimler;								
Değerlendirme ve Sonuçlar. Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç bulunmamaktadır.								

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Kilis ilinde atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesisi bulunmamaktadır.</i>

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. Yıllar itibariyle cevher zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır.

ATIK								
Tehlikeli Atıklar								
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.								
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)								
Durum ve eğilimler;								
Aktivite kodu	Atık Kodu	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
D9	180103	2796				2796	100	Tesis Dışı
	180110	1						Stok
R1	130703	10	10	100	Tesis Dışı			
D9	180103	244				244	100	Tesis Dışı
D9	180103	124				124	100	Tesis Dışı
R1	130703	15	15	100	Tesis Dışı			
R9	130110	80	80	100	Tesis Dışı			
D10	130703	20				20	100	Tesis Dışı
R1	130703	15	15	100	Tesis Dışı			
R1	130703	20	20	100	Tesis Dışı			
R12	150110	4000	4000	100	Tesis Dışı			
R12	150110	3000	3000	100	Tesis Dışı			
R12	150110	3000	3000	100	Tesis Dışı			
R1	130208	730	730	100	Tesis Dışı			
	150202	2						Stok
D9	180103	148766				148766	100	Tesis Dışı
D9	180103	243				243	100	Tesis Dışı
R4	160601	2500	2500	100	Tesis Dışı			
R13	080317	1	1	100	Tesis Dışı			
R9	130208	680	680	100	Tesis Dışı			
R9	130208	110	110	100	Tesis Dışı			
R12	150110	392	392	100	Tesis Dışı			
R12	160107	32	32	100	Tesis Dışı			
R13	200121	20	20	100	Tesis Dışı			
R4	200135	217	217	100	Tesis Dışı			
	130208	62						Stok
D10	130703	10				10	100	Tesis Dışı
D10	130703	30				30	100	Tesis Dışı
R1	130703	10	10	100	Tesis Dışı			
R4	090101	150	150	100	Tesis Dışı			
R4	090106	150	150	100	Tesis Dışı			
D9	180103	4				4	100	Tesis Dışı
R1	130208	4000	4000	100	Tesis Dışı			

R4	160601	900	900	100	Tesis Dışı			
R1	130208	800	800	100	Tesis Dışı			
	150202	10						Stok
	160107	30						Stok
	090106	50						Stok

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı geri kazanım ve bertaraf oranları yüzde 100'dür.

11.TURİZM

TURİZM

Yabancı Turist Sayıları

TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder

Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı

Durum ve eğilimler;

	Giriş		Çıkış		Yıllara Göre Değişim (%)			
					Giriş		Çıkış	
	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı		
2007	91125	91125	89219	377673	6	442	18	-87
2008	96931	493934	105234	49788	30	-5	23	853
2009	126458	469506	128962	474559	138	31	129	59
2010	300907	613266	295054	752623	7	-30	6	-10
2011	323002	433154	313619	677381	-84	-88	-46	-74
2012	51163	49959	170279	174361				

ÖncüpınarSınır Giriş Çıkış İstatistiği
(01.01.2011 - 30.12.2011)

	Giriş		Çıkış	
	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı
Ocak	29630	31384	29210	52656
Şubat	26760	51012	25550	52222
Mart	34727	56888	34262	87073
Nisan	33251	37591	32385	56970
Mayıs	34525	34718	33525	52382
Haziran	28103	33079	26528	51255
Temmuz	28089	42064	26099	53046
Ağustos	26285	23030	25156	26185
Eylül	22053	42945	21983	78142
Ekim	25822	34270	25860	70558
Kasım	16860	26804	16553	55245
Aralık	16897	19369	16508	41847
Toplam	323.002	433.154	313.619	677.381

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Kilis iline giriş yapan ziyaretçi sayısı, Öncüpınar sınır kapısından giren kişi sayısına göre belirlenmektedir.

TURİZM
Mavi Bayrak Uygulamaları
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.
Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları
Durum ve eğilimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. Kilis ilinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

EK-1:2012 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ANKET FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama
	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]
1 (Çok İyi)	0 -50	0 - 45	0 – 1,9	0 - 35	0 - 25
2 (İyi)	51-199	46 - 89	2,0 – 7,9	36 - 89	26-69
3 (Yeterli)	200-399	90 - 179	8,0 – 10,9	90 - 179	70-109
4 (Orta)	400-899	180 - 299	11 – 13,9	180 - 239	110-139
5 (Kötü)	900-1499	300- 699	14,0 - 39,9	240 - 359	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	> 700	> 40,0	> 360	> 600

I.1.1. İlinize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																													
ŞUBAT	X																													
MART	X																													
NİSAN	X																										X			
MAYIS	X																										X			
HAZİRAN	X																										X			
TEMMUZ	X																										X			
AĞUSTOS	X																										X			
EYLÜL	X																										X			
EKİM	X																										X			
KASIM	X																										X			
ARALIK	X																										X			

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr>

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2011 yılı Ekim- 2012 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

Kış Sezonu (Ekim-Mart)	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr>

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2012 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																															
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀																							
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6																		
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																																										X					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr>

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

I.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa "e. Diğer Sanayi Faaliyetleri" ve "g. Diğer Kaynaklar" ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun "Hava" bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ ¹	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	3	3	
c. Maden İşletmeleri	--	--	
d. Termik Santraller	--	--	
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....	--	--	
f. Karayolu Trafik	2	2	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz) (Meteorolojik Faktörler)	4	4	

¹En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri "X" ile işaretleyiniz.

I.3.'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.Merkez	X		X	X	X	X		X	
	2.									
	3.									
	.									
	.									
İLÇELER	1.Elbeyli	X							X	
	2.Musabeyli	X			X				X	
	3.Polateli	X							X	
	4.									
	5.									
	6.									
	7.									
	8.									
	9.									
	10.									
	.									
	.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Orman İşletme Md., Kilis Şubesi.

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	5	5	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	4	4	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	3	3	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	6	6	
f. Toplumda bilinç eksikliği	2	2	
g. Meteorolojik faktörler			
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1-3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yüzey, yeraltı ve yüzme suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Afrin Çayı			X						X				
Sinnep Suyu			X						X				
Balık Suyu			X						X				
Sabun Suyu			X						X				

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, DSİ 20.Bölge Müdürlüğü

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Arpakesmez		X		X								
Hanönü		X		X								

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, DSİ 20.Bölge Müdürlüğü

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

İlde Yüzme suyu bulunmamaktadır.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

II.2. Yıl İçinde, İl sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri “X” ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.’de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen “İl Merkezi” ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.Merkez		X	X	X									
	2.													
	3.													
	.													
	.													
	.													
İlçeler	1.Yavuzlu Beldesi	X												
	2.Elbeyli	X												
	3.Polateli	X												
	4.Musabeyli	X												
	5.													
	6.													
	7.													
	8.													
	9.													
	10.													
	11.													
	.													
	.													
.														

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
Akarsular									
1.									
2.									
3.									
Havzalar									
1.									
2.									
3.									
.									
.									
Yeraltı Suları									
1.Sinnep	X				X				
2.Akpınar	X				X				
3.Arpaşesmez	X				X				
4.Ömerağa Bahçesi	X				X				
5.Hanönü	X				X				
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde fosseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4’de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. “Karşılaşılan güçlükler” altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	2	2	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

III.1’de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	1	1	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme			
f. Aşırı gübre kullanımı			
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı			
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	-	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi			
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması			
d. Erozyon mücadele çalışmaları	1	3	Bertaraf ve geri dönüşüm konusunda Müdürlüğün denetim ve uygulamalarının olumlu neticesi nedeniyle önem sırasında değişiklik yapılmıştır.
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	-	2	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

İlde toprak kirliliğinin önlenmesi adına, Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması, geri dönüşüm/yeniden kullanım konularında Müdürlüğün denetim ve uygulamaları ve halkın bilincinin artmasının sağlanması konularında yapılan çalışmalar ile toprak kirliliğinin engellenmesine çalışılmaktadır.

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, il Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,5,..... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1'de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayet sayısı, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre ceza sayısı, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	2	2	
c. Toprak kirliliği	7	7	
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	4	
f. Erozyon	5	5	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	6	6	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1'de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2'de, IV.1'de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- a) *Çevre sorununun nedenlerini,*
- b) *Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,*
- c) *Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini*
- d) *Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,*
- e) *Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,*
- f) *Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,*

sistematik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Kilis ilinin öncelikli sorunu hava kirliliği olup, buna neden olan en büyük etken ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğidir. Maddi yetersizliklerden dolayı kalitesiz yakıt kullanımı bunun en büyük nedenidir. Kalorifer kullanan konutlarda ateşçilerin bilinçsiz yakması da bu kirliliği artırmaktadır. Bu sorunların önlenmesi için sık sık kömür denetimi yapılmakta, kaliteli yakıt kullanımı teşvik edilmektedir. Kilis Orman İşletme Şefliği tarafından ağaçlandırma çalışmaları yapılarak hava kirliliğinin azaltılmasına katkı sağlanmaktadır.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlin 2.öncelikli sorunu su kirliliğidir. Bu kirliliğin en büyük nedeni ise bilinçsizce yapılan tarımsal faaliyetler ve bilinçsiz tarımsal ilaç kullanımudur. Yeraltı sularının kirliliğine en büyük etken ise ilçe ve köylerde yeterli kanalizasyon sistemlerinin olmaması ve evsel nitelikli atıksulardır. İlçe ve köylerde belediyeler tarafından nüfuslarının tamamına kanalizasyon hizmeti götürülmeye çalışılmaktadır.

Varsa, IV.1’de, “3” ve Sonrası Numara Verdiğiniz Öncelikli Çevre Sorunlarını, IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Sırayla Açıklayınız

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlin 3.öncelikli sorunu atıklardır. Bu konuda Kilis Belediyesi tarafından ambalaj atıklarını geri kazanma projesi başlatılmış, halkın bilinçlenmesi hususunda eğitimler verilmektedir.

İlin 4.öncelikli sorunu gürültü konusudur. Özellikle şehirde bulunan motorlu araçlardan kaynaklı gürültü oluşmakta, bu konuda Emniyet birimleri tarafından sık sık denetimlerle motorlu araçlardan kaynaklanan gürültü azaltılmaya çalışılmaktadır.

İlin 5.öncelikli sorunu toprak erozyonu olup Orman İşletme Müdürlüğü Kilis Şubesi tarafından ağaçlandırma çalışmaları yapılarak önlem alınmaya çalışılmaktadır.

İlin 6.öncelikli sorunu doğal çevrenin tahribatıdır. Halkın bilinçsizce hayvanlarını ormanlık vb. alanlarda otlatarak doğal alanlara zararı söz konusu olup bu konuda ormanlık alanların vb. etrafı tel çitlerle çevrilerek önleme çalışmaları yapılmaktadır.

TEŞEKKÜR EDERİZ...

KAYNAKLAR

www.tuik.gov.tr

www.kilis.gov.tr

www.kilis.gov.tr, [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kilis_\(il\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kilis_(il))

<http://www.kilis.gov.tr>

<http://www.kilis.gov.tr/upload/tarim-hayvancilik.pdf>

http://www.csb.gov.tr/db/ced/eduardosya/kilis_icdr2011.pdf

www.mgm.gov.tr

İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Orman İşletme Müdürlüğü

Kilis Belediyesi

Karayolları Genel Müdürlüğü 5.Bölge Müdürlüğü

Maden İşleri Genel Müdürlüğü

İl Özel İdaresi

Orman ve Su İşleri Bakanlığı XV.Bölge Müdürlüğü Kilis Şube Müdürlüğü

İl Emniyet Müdürlüğü

Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

Halk Sağlığı Müdürlüğü

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

DSİ 20.Bölge Müdürlüğü